﴿ سورەتی (القمر) ﴾

ئـەم سـورەتە لـە سـەرەتايەوە تـا كۆتـايی هێرشـێكی سـامناكە بـۆ سـەر دڵو دەروونی ئەو كەسانەی كە بڕوايان بە بێداركردنەوەو ئامادەباشی نیە و باكيان لە قيامەت و لێپرسينەوە نيە، لە بەرانبەريشدا دڵنياييەكی تەواوپڕ لە متمانە دەبەخشی بە دڵە پڕ لە ئيمانەكانو ئەوانەی كە بڕوايان بە پەيامەكانی خوای گـەورە هەيـە، سـورەتەكە دابـەش كـراوە بـە چـەند ئەڵقەيـەك هـەر ئەڵقەيـەكيش ديمــەنێ لــە ديمەنــەكانی ســزادانی بــێ بــاوەڕان نيشــان دەدات، دوای هــەر ئەڵقەيەكيش فشار بۆ هەستی مرۆڤ دێنێو رايدەوەشێنێ وپێی دەفەرموێت : سەرنج بدەن و تێفكرن و بزانن، چۆن بوو سزاو تۆڵەو خەشمو قينی من لەو ياخی بووانە؟!

پاشان دوای ئەو فشارو راوەشاندنە ئازادی دەكات و پێی دەفەرموێت : لە ڕاستيدا ئێمە قورئانمان ئاسان كردووە بۆ ئەوەی سەرنجی ئايەتو باسەكانی بدەن، ئايا كەسانێك هەن بير لەم بەسەر هات و رووداوانە بكەنەوەو ئامۆژگاريان لێ وەربگرن؟

شـايانی باسـە؛ بابەتـەكانی ئـەم سـورەتە لـە گـەلێك لـە سـورەتە مەككيەكانـدا هـاتووە، لـە سـەرەتاوە باسـی بـەرپابوونی قيامەتـە، لـە كۆتاييـدا لـە وردەكـاری لێپرسينەوە دەدوێتو سەرەنجامی تەقواداران و خواناسان باس دەفەرموێت كە چـۆن لەسـايەی رەحمـی خـوادا لـە بەهەشـتی بەريـندا ژيـانی پـڕ لـە شـادیو كامەرانی دەبەنە سەر.

لەو نێوانەشدا لە تياچوونی قەومی (نوح و عاد و ثمود و لوط و فرعون)و دارو دەسـتەی بـاس دەفـەرموێت، كـە بەسـەرهاتيان لـە گـەلێك سـورەتی مەككيـدا هـاتووە..

بەڵام لەم سورەتەدا بە شێوازێکی تایبەت باس دەکرێن‌و نومایان دەبن، زۆر بەخێرایی بەڵا و کارەساتیان بەسەردێت، زوو یەکلایی دەکرێنەوە سامناکی‌و ترسناکی بەڵا و ئەو ڕووداوانەی کە بە سەریاندا دێت بە ڕوونی بەدی دەکرێت، ترس‌و بیمێکی زۆر دایان دەگرێت، سایەی وێرانی و کاول کردن‌و زیرەپێکردنیان نومایانە!!

یەکێك لە تایبەتمەندی یە هەرە گرنگەکانی ئەو باسانە ئەوەیە کە هەر یەکەیان زۆر بەخێرایی ئەڵقەیەك لە سزایەکی سامناك نیشان دەدات کە لێقەومان‌و کارەساتێکی بێ وێنە یەخەی ئەو خوانەناسانە دەگرێت، وەکو ئەوەی کە بێباوەڕان لە هەر سەردەمێکدا خۆیانی تێدا دەبیننەوە، قامچی‌و ئێش‌و ئازارەکانی دەچێژن، کاتێ کە ئەڵقەیەك تەواو دەبێت‌و خەریکە هەناسەیەکیان پێدا دێتەوە خێرا ئەڵقەیەکی تازەو سامناکترو ترسناکتر دێت بە شوێنیدا، ئا بەو شێوەیە حەوت ئەڵقە باس دەفەرموێت لە کەش‌و هەوایەکی پڕ لە ترس‌و بیم و خنکێنەردا..

تا سەرەنجام دیمەنی کۆتایی دێت، کەش‌و هەوایەکی ترە، سایەیەکی تری هەیە، ئارامی‌و هێوری‌و دڵنیایی یە، سەرەنجامی تەقواداران‌و خواناسانە کاتێ کە دەفەرموێت : لەڕاستیدا تەقواداران و خواناسان ژیانی پڕ لە شادی‌و کامەرانی لە بەهەشتەکان و لە پاڵ روبارو ئاوە سازگارەکاندا دەبەنە سەر، شوێنی ئەوان لەلای پەروەردگاری ئازیزیاندایە، پاشای دەستەڵاتدارو هەمیشە بەتوانا..

ئەو بەختەوەرانە ژیانێکی ئاوا دەبەنە سەر لە کاتێکدا کافرو خوانەناسان لەسەر روویان کێش دەکرێن بۆناو ئاگری دۆزەخ. ئەو حاڵ و گوزەرانە لەکوێ و، ئەم حاڵ و گوزەرانە لەکوێ؟! ئەم دیمەنە لەکوێ و ئەو دیمەنە لەکوێ؟!

ئەو خەڵکە لەکوێ و ئەم خەڵکە لەکوێ؟! ئەو چارەنووسە لەکوێ و ئەو چارەنووسە لەکوێ ؟!

*   *   *

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ٱقۡتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلۡقَمَرُ ﴿١﴾ وَإِن يَرَوۡاْ ءَايَةٗ يُعۡرِضُواْ وَيَقُولُواْ سِحۡرٞ مُّسۡتَمِرّٞ ﴿٢﴾ وَكَذَّبُواْ
وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡۚ وَكُلُّ أَمۡرٖ مُّسۡتَقِرّٞ ﴿٣﴾ وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّنَ ٱلۡأَنۢبَآءِ مَا فِيهِ مُزۡدَجَرٌ ﴿٤﴾
حِكۡمَةُۢ بَٰلِغَةٞۖ فَمَا تُغۡنِ ٱلنُّذُرُ ﴿٥﴾ فَتَوَلَّ عَنۡهُمۡۘ يَوۡمَ يَدۡعُ ٱلدَّاعِ إِلَىٰ شَيۡءٖ نُّكُرٍ ﴿٦﴾ خُشَّعًا
أَبۡصَٰرُهُمۡ يَخۡرُجُونَ مِنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ كَأَنَّهُمۡ جَرَادٞ مُّنتَشِرٞ ﴿٧﴾ مُّهۡطِعِينَ إِلَى ٱلدَّاعِۖ يَقُولُ ٱلۡكَٰفِرُونَ هَٰذَا يَوۡمٌ عَسِرٞ ﴿٨﴾﴾

خەڵکینە ئاگادابن ، ڕۆژی قیامەت نزیک بۆتەوەو یەکێك لە نیشانەکانی لەت بوونی مانگە: (موشریکانی مەککە ، وەکو بیانویەك داوای لەت بوونی مانگیان لە پێغەمبەرﷺ کرد، ئەویش پەنجەی موبارەکی ئاراستەی مانگ کردوە ، ئەو کاتە مانگ بە ویستی خوای گەورە بوو بەدوو لەتی یەکسان ، چینی یەکان لە وڵاتی خۆیان ئەو دیاردەیەیان تۆمار کردووە ، ئەو وێنانەی لەودیوی نادیاری مانگ گیراون بە هۆی مانگە دەستکردەکانەوە ئاسەواری ئەو لەت بونەی بە ڕونی دەرخستووە ، سەنتەری ناسای ئەمەریکی دانی بەو ڕوداوەدا ناوە ، بەڵام

دەیشارنەوەو پەردەپۆشی دەکەن چونکە بەڵگەیەکە لە هەزار بەڵگە لە سەر راستیو دروستی قورئان و پێغەمبەری ئیسلام ، جگە لەوەش کاتێ کە قیامەت بەرپا دەبێت ، مانگ و زەوی و خۆرو ئەستێرەو هەسارەکان هەموی دەتەقێتەوەو وردو خاش دەبن و سەرلەنوێ خوای گەورە بە شێوازێکی نوێ بونەوەر دروست دەکاتەوە).

(٢) بەڵام ئەو خەڵکە بێباوەڕە ، هەر موعجیزەو بەڵگەیەك ببینن پشتی تێ دەکەن و ڕوی لێ وەردەگێڕن و دەڵێن: ئەم شتانە جادوویەکی بەردەوامە!!

(٣) حەقیقەت و ڕاستیەکان بە درۆ دەزانن و شوێنی ئارەزوو حەزەکانیان دەکەون ، بە مەرجێك هەموو شتێك تەواو دەبێت و هەمو کارێك کۆتایی دێت و سەرئەنجام دنیا نامێنێت و قیامەت لەنگەر دەگرێت.

(٤) بێگومان ئەو خەڵکە ئەوەندە هەواڵی تیاچونی ستەمکارانیان پێگەیشتووە و کە پێی داچڵەکێن و تێفکرن و لە چەوتی دەست هەڵگرن..(ئاسەواری خەشم وقینی خوا ئاشکرا و ڕوونە لەسەریان)..

(٥) ئەو بەسەر هات و روداوانە حیکمەت و پەندو ئامۆژگاری زۆری تێدایە ، بەڵام بۆ خەڵکانی ناپوخت و بێ دین و خراپ هەموو ئەو بێدار کردنەوانە بێ سودە .

(٦) جا تۆ ئەی محمد ﷺ گوێ مەدە بەو ناپاکانە ، چونکە ڕۆژێك دێت کە بانگ بێژێك بانگ دەکات لەسەرجەم ئەو خەڵکە تا ئامادەبن بۆ لێپرسینەوە لە بارو دۆخێکی زۆر ناخۆش و نالەبارو سامناکدا ...

(٧) خوا نەناسان لەو ڕۆژەدا چاویان شۆڕەو شەرمەزارن لە ناخی زەویەوە پۆل پۆل دێنە دەرەوە وەك لێشاوی کوللەی بێ شومار بڵاو دەبنەوەو روکاری زەوی دادەپۆشن.

(٨) ئەوسا بە دەنگی بەرز بانگیان دەکرێت ، ئەوانیش زۆر بە پەلەو شپرزییەوە بە دەم بانگهێشتی کۆکردنەوەیانەوە دەچن ، کافرو خوا نەناسان بە یەکتر دەڵێن: وا دیارە ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوارو سەخت و سامناکە !! (ئەمڕۆ ئەو ڕۆژەیە کە پێغەمبەران و باوەڕداران باسیان دەکرد ، بەڵام ئێمە گاڵتەمان پێیان دەهات و باوەڕمان پێی نەبوو).

*　　　*　　　*

بەڕاستی سورەتەکە بەسەرەتایەکی سەرنج ڕاکێش دەست پێدەکات، ڕووداوێکی گەردوونی گەورە ڕوودەدات، پێشەکییەکە بۆ پێشهاتێکی زۆر گەورە کە بەراورد ناکرێت لەگەڵ ئەو پێشهاتەی پێشوودا چونکە قیامەت نزیکەو مانگ لەت بووە، بەڕاستی پێشەکی هەواڵێکی سامناکە ..

دیارە عەرەبەکانی ئەو سەردەمە ئەو موعجیزەیەیان بینیوە، ماوەتەوە ڕووداوە گەورەکە پێش بێت.

ڕوایاتی زۆر و هەمەجۆریش هەیە دەربارەی موعجیزەی لەت بوونی مانگ. هەرچەندە بوونی مانگ خۆی موعجیزەیەکە ، قەبارەی، سوڕانەوەی بە دەوری زەویدا بەشێوەیەکی ڕێك و پێك بە (٢٩.٥) ڕۆژ شێوازی، سروشتی ، هەروەها خولانەوە و دانانی بەو شێوەیە لە بۆشایی ئاسماندا، جگە لەوە ئەم زەوی یە، ئەم خۆرە، ئەم سەد ملیۆن گەلەئەستێرە و کاکێشانەی کە ئاسمانی تەنیوە و هەر یەکەیان ملیارەها ئەستێرەو هەسارەی لەخۆ گرتووە، هەموو ئەوانە موعجیزەن و زانایانی گەردوون ناسی حەپەساندووەو، دەڵێن : بەدیهێنەری ئەم گەردوونەو ئەم هەموو دروستکراوە سەیرو سەمەرانە هیچ جۆرە گومانێکی

نەهێشتۆتەوە کە زاتێکی زۆر زاناو زۆر بەتواناو زۆر دانایە، دەستەڵاتی بێ سنوور و رەهایە، گەر بە چاویش بە دیداری شاد بین ئیمان و باوەڕمان پێی هەر وەکو ئێستایە و زیاتر نابێت!!

شایانی باسە کۆتا پەیامی خوای گەورە بۆ مرۆڤایەتی زۆر گرنگی بە موعجیزە ماددیەکان نەداوە، ئەوەندەی کە هەوڵی داوە لەرێگەی قورئانەوە وەکو پەیامێکی گشتی بۆ خوێندەوارو نەخوێندەوار زاناو وەستاو کرێکارو جوتیارو هەموو چین و توێژەکانی کۆمەڵ کە بیر بکەنەوە لە خودی قورئان؛ لە داڕشتنی، وە لەرێگەی ئەویشەوە سەرنجی کتێبی گەورە و کراوە و زەبەلاحی گەردوون بدەن و لە رێگەی زانستەوە بەدیهێنەری بناسن و بیپەرستن و پەیڕەوی لە فەرمانەکانی بکەن.

موعجیزەکانی رابوردوو بۆ کاتێکی دیاریکراوو کۆمەڵێ خەڵکی دیاریکراو بووە، بەڵام موعجیزە بەردەوامەکان کە لەسەر زەویدا بەدی دەکرێن لە جیهانی مرۆڤ و باڵندەو ئاژەڵ و مادە و مێژوو روەك و ... تد . کە لە ژمارە نایەن، هەروەها کە لە خۆرو مانگ و ئەستێرە و گەردووندا زانست ئەندازەیەکی بۆ باس کردووین ، هەمیشەو بەردەوام بۆ کەسانێ کە سەرنج بدەن وتێفکرن و بیر بکەنەوە نومایان و ئاشکران.

لەبەر ئەوە گەر بە دڵ سەرنجی هەر دروستکراوێك بدەین هەتا ئەوەش کە مرۆڤ دوای هەزاران تاقیکردنەوە و بەشداری هەزاران زاناو پسپۆرو ئەندازیار دروستی دەکات، ئەوەش هەر دەستی قودرەت و توانای خوای گەورەی تێدا بەدی دەکەین، هەر لە فڕۆکە زەبەلاحەکانەوە، بگرە تا کەشتی ئاسمانی و دەزگا

ئەلکترۆنیە پێچیدەکان، هەتا کەرەستەکانی ناو ماڵ و شوێنە گشتی یەکان، هەر هەمووی بەڵگەن لەسەر بوونی خواوەندی جوانکارو دروستکار ..

چونکە مرۆڤ خۆی؛ خۆی دروست نەکردووە، پاشان کەرەستە خاوەکان ، کانزا هەمەجۆرەکان، زەوی و ئاوو هەوا و هەموو پێداویستیەکان، هەر هەمووی بەخششی خوای بەخشندەن، تا ئەم مرۆڤە بیناسێت‌و سوپاسگوزار بێت‌و لە چاکەو خێردا بەکاریان بێنێ.

گەر سەرنج بدەین جوانیەکان تێکەڵن لەگەڵ داهێنانە سەرسوڕهێنەرەکاندا ناخ و دڵ و دەروون دەهەژێنن‌و ئیمان دەجۆشێنن بەشێنەیی و بە قوڵی قەناعەت دەکەین کە پەروەردگارێکی تەواو جوانکارو کاربەجێ هەیە لە پشتی هەموو دروستکراوەکانەوە.

جا لە سەرەتای ئەم سورەتەدا ئاماژە بە نزیکبوونەوەو بەرپابوونی قیامەت دەکات‌و لەت بوونی مانگیش دەکا بە یەکێ لە نیشانەکانی کە دڵی مرۆڤ رادەوەشێنێ، کاتێ کە هەست دەکات وا قیامەت بەرێوەیەو بەردەوام لێی نزیک دەبێتەوە، وە بیردەکاتەوە لە لەتبوونی مانگ کە روویداوە، ئینجا بیردەکاتەوە لەو گۆڕانکاریە گەردوونیانەی کە روودەدەن، هەروەها دەبێ ئەو کەسانەی کە ئەو دیمەنەیان بینیوە چەند سەرسام بووبن.

پێغەمبەریش(ﷺ) فەرموویەتی (بعثتُ أنا و الساعة كهاتين) .. واتە : رەوانەکردنی من و بەرپابوونی قیامەت وەکو ئەم دوانە وایە، پەنجەی شایەتمان‌و ناوەڕاستی بەیەکەوە جووت کردووە ..

جا کاتێ پێغەمبەر(ﷺ) پێش پتر لە (١٤٣٧)ساڵ ئەمەی فەرمووبێ دیارە ئێمە لە دوای تێپەڕبوونی ئەو ماوەیە پەیدا بووین، دەبێ چاك خۆمان ئامادە بکەین و بە (حلم و صبر)ی خوای گەورە خۆمان ڕەنجەڕۆ نەکەین..

زۆر هەن کە سەرسەختن و سوورن لەسەر گومڕایی، لە هەڕەشەکان ناترسن و بە هیچ موعجیزە و بەڵگەیەك باوەڕناکەن!

کاتی خۆی کافرەکانی بە ئاشکرا لەتبوونی مانگیان بینیوە قوڕەیش روویان وەرچەرخاندووەو وتویانە جادوی لێ کردووین، ، هەمان گوفتاری نابەجێیان کە بە قورئانیان وتووە، گوایە جادووە، بەو رووداوە سەرسوڕهێنەرەش کە لەسەر داواو بیانوی خۆیان بە ویستی خوای گەورە پێش هاتووە، هەمان شتیان وتووە!!

چونکە ئایەتەکانی قورئان لە ژیانی پێغەمبەردا بەردەوامو ناو بەناو نازڵ بووە، ئەو ناحاڵیانە وتوویانە: ئەمە جادوویەکی بەردەوامە!! بیریان نەدەکردەوە و بە دڵ گوێ بیستی نەدەبوون و لایەکیان بەلای بەڵگە بەهێزەکاندا نەدەکردەوە، بڕوایان بە هیچ شتێك نەدەکرد لەوەی کە قورئان ئاماژەی بۆ دەکات و باسی دەفەرموێت ..

شوێن ئارەزووەکانیان دەکەوتن و هیچ بەڵگەیەکیان پێ نەبوو، کەڕوکاس بوون لە ئاستی ئەم هەموو بەڵگانەدا کە دەوری داون ـ هەروەکو ئێستا چۆن ئەم هەموو داهێنانە لە بواری تەکنۆلۆژیادا بە ئازایەتی و زانستی مرۆڤی دەزانن، بیر ناکەنەوە لەو زاتەی کە مرۆڤەکانی بەدی هێناوەو هەرچی پێداویستی یە بۆی دابین کردوون و هەر خۆیشی توانای فێربوونی پێبەخشیون .. ـ

دیارە خوای گەورە هەموو شتێکی لەم بونەوەرە گەورە و فراوانەدا لە جێگەی خۆیدا داناوە، مەگەر خوای گەورە بیەوێت جێ گۆڕکێیان پێ بکات یان لای ببات، یاخود لەناوی ببات، هەروەها دروستبوونی ئەم گەردوونە لەسەر بناغەی حەزو ئارەزوو،یان رێکەوت نەبووە، بەڵکو بە نەخشەو پلانێکی تۆکمە لەلایەن زاتێکی تەواو زاناو بەتواناوە بەدی هاتووە ..

مرۆۋ هەست دەکات ، هەموو دروستکراوانی دەوروبەری مەحکەم و تۆکمەن و هەموو شتێك لە جێگەو رێگەی خۆیدا دانراون، رێکوپێکی و تۆکمەیی لە هەموو شتێکدا نومایانە، لە سوڕانەوەی زەوی لە بۆشاییدا بەدەوری خۆیدا، وە بەدەوری خۆردا، لەگەڵ خۆر و کۆمەڵەی خۆردا .. سوڕانەوەی مانگ بە دەوری زەویدا، هەروەها یاساکانی ژیان لەسەر زەویدا لە جیهانی مرۆۋ و ئاژەڵ و روەکدا، بەڵکو لە ئەندامەکانی جەستەی هەر دروستکراوێکدا، کە هیچ مرۆۋێك جورئەتی نەکردووە و نایشیکات کە خۆی توانیبێتی یان دەتوانێت بەشێکی بچوك لە جەستەی خۆی دروست بکات ..

بەڵام بەداخەوە مرۆۋەکان هەموو ئەم شتانە دەبینن و دەیزانن، تا زانست پێش بکەوێت زیاتر دەستی قودرەتی خوایی خۆی نومایان دەکات ـ زانایانی گەردوونناسی بە تایبەتی و زانایانی بوارەکانی تر بە گشتی بەوپەڕی ملکەچی و سۆزەوە لەو بەدیهێنەرە دەستەڵاتدارو جوانکارو دروستکارە دەدوێن، کەچی خەڵکانێکی تر کە زانیارییەکی کەم و سنووردارییان هەیە ئینکاری دەکەن ، یان خۆیان لە باسی دەستی قودرەتی ئەو زاتە هەڵدەبوێرن ـ دەبینین زۆربەی ئەو خەڵکە سەرگەردانن، ستەمکارن ، ئارەزووهەڵیان دەپەڕێنێ، لە کۆکردنەوەی سامان تێرناخۆن، بەتایبەت کە رێژەیەك دەستەڵاتیان هەبێ !! ـ

بەمەرجێ لەم قورئانەدا باسی گەردوونی زۆر تێدا کراوە، هەروها باسی خەڵکانی یاخی وبێباوەڕ زۆر هاتووە، کە خوای گەورە پێغەمبەرانی ڕێزداری بۆ ڕەوانە کردوون، ساڵەها مۆڵەت دراون، سەرەنجام خوای گەورە پێغەمبەرانو باوەڕدارانی ڕزگار کردووە و تاوانبارانی لەناو بردووە..

ـ بەڵکو لە سەردەمی خۆیشیاندا ستەمکارو ملهوڕەکان دەبینن کە چۆن گەلانو میللەتان لێیان ڕادەپەڕن، یاخود بە شێوازێکی توند لە ناویان دەبەن، یاخود کورسیو کۆشكو تەلارەکانیان پێجیێڵن!!

سەیرە!! ستەمکارانی دواتر داناچڵەکێن، بیرناکەنەوە،دڵیان داخراوە، بێدار نابنەوە ..

لەڕاستیدا ئیمان و باوەڕی ڕێکوپێك بەخششی خوای گەورەیە بۆ مرۆڤ و بەجوانی بەرچاوی روون دەکاتەوە..

جا کاتێ کە هیچ شتێك سوودی نیە و ئەوانە هەر تێنافکرن و تێناگەن، خوای گەورە داوا لە پێغەمبەر(ﷺ) دەکات کە وازیان لێ بێنێ بۆ ئەو ڕۆژەی کە بەڕێوەیەو لەت بوونی مانگ نیشانەی نزیك بوونەوەیەتی .. !!

دیاردەی لەت بوونی مانگ دیمەنێکی سەرسوڕهێنەر بووە لە کاتی خۆیدا، سایەی ئەو توندی یە لەم سورەتەدا نومایانە، بەتایبەت کە مانگ لەت بووە وەکو ئاگادار کردنەوەیەك کە بەرپابوونی قیامەت نزیکە ـ ئەڵبەت ئەو نزیکی یە بە تەمەنی کورتی مرۆڤەکان ناپێورێ، هەر ئەوەندەیە کە ئێمە دڵنیابین کە تێپەڕبوونی هەر ڕۆژ و هەر حەفتە و هەر مانگ و هەر ساڵێك لەو دەرەنجامە نزیکمان دەکاتەوە ـ .

جا بیربکەرەوە لەو خەڵکە بێ شومارەی کە لە توێی خاکدا وون بوون کاتێ کە فوو دەکرێ بە دەزگای (صور)دا هەموویان لە یەك کاتدا وەکو کوللە بێنە

دەرەوە، ئەڵبەت زوربەی زۆریان جگە لە باوەڕداران چاویان شۆڕە و زەلیلی و ریسواییان پێوە دیارە ، لە سامناکی ئەو رۆژە و لە بەدەمەوە چوونی ئەو دەنگەی کە داوای گردبوونەوەی بەپەلەیان لێ دەکات، هەر بۆیە کافران بە یەکدی دەڵێن، وادیارە ئەمڕۆ رۆژێکی سەختە ، ئەمڕۆ ئیتر هەموومان گیردەخۆین ، دیارە بە تەواوەتی هەست دەکەن کە بارودۆخێکی سامناك دەوری داون.

*　　　*　　　*

پاشان دوای ئەو چەپکە ئایەتە توندو سامناکە ، دوای باسی لێقەومانی بێ باوەڕان لە قیامەتدا دێتە سەر باسی ئەو بەلاّ و نەگبەتیانەی کە لە دنیادا پێش قیامەت هاتووە بەسەر بێباوەڕاندا .. سەرەتا بە باسی قەومی نوح دەست پێدەکات :

﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوحٖ فَكَذَّبُواْ عَبۡدَنَا وَقَالُواْ مَجۡنُونٞ وَٱزۡدُجِرَ ۝٩ فَدَعَا رَبَّهُۥٓ أَنِّي مَغۡلُوبٞ فَٱنتَصِرۡ ۝١٠ فَفَتَحۡنَآ أَبۡوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ بِمَآءٖ مُّنۡهَمِرٖ ۝١١ وَفَجَّرۡنَا ٱلۡأَرۡضَ عُيُونٗا فَٱلۡتَقَى ٱلۡمَآءُ عَلَىٰٓ أَمۡرٖ قَدۡ قُدِرَ ۝١٢ وَحَمَلۡنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلۡوَٰحٖ وَدُسُرٖ ۝١٣ تَجۡرِي بِأَعۡيُنِنَا جَزَآءٗ لِّمَن كَانَ كُفِرَ ۝١٤ وَلَقَد تَّرَكۡنَٰهَآ ءَايَةٗ فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ ۝١٥ فَكَيۡفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝١٦ وَلَقَدۡ يَسَّرۡنَا ٱلۡقُرۡءَانَ لِلذِّكۡرِ فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ ۝١٧﴾

(٩) پێش ئەم خەڵکە بێدینە ، خوا نەناسەکانی قەومی نوح یش بڕوایان بە نوح پێغەمبەر نەکردو پەیامی ئەو بەندە چاکەی ئێمەیان بە ناڕاسات ناوزەد کردو وتیان: شێتە!! زۆریش ئازارو ئەشکەنجەیان داو سوکایەتیان پێ کردو پیایدا هەڵشاخان.

(١٠) (ئەویش دوای ٩٥٠ ساڵ لە بانگەوازو ژیان لە گەڵیاندا) ڕۆژێکی هاناو هاواری بۆ پەروەردگاری بردو وتی: خوایە گیان ئیتر من شکستم خواردووە ، مەگەر هەر خۆت سەرکەوتنم پێ ببەخشیت.

(١١) ئەوسا ئیتر ئێمەش دەروازەکانی ئاسمانمان کردەوە هاوڕێ لەگەڵ بارانێکی لێزمە و خوڕەمدا...

(١٢) هەمو سەر زەویشمان کردە کانیاوو لە هەموو شوێنێکەوە ئاو هەڵقوڵا ، ئاوی ئاسمان و زەوی یەکیانگرت بە ویست و ئیرادەیەك کە پێشتر نەخشەی بۆ کێشرابوو.

(١٣) ئەوسا ئیتر ئێمە نوح و ئیماندارانمان لەسەر چەند تەختەو بزمارێك هەڵگرت..!! کە مەبەست کەشتیەکەیە.

(١٤) پاشان کەشتیەکە لە ژێر چاودێری ئێمەدا بەسەر ئەو تۆفان و زریانەوە گەشتی دەکرد... ئا بەو شێوەیە ئێمە سەرکەوتنمان پێبەخشی کاتێك کە ئەو هەموو ماوە دووروو درێژە دژایەتی کرا و بڕوای پێ نەکرا).

(١٥) لە ڕاستیدا ئێمە دەنگ و باسی ئاسەواری ئەو ڕوداوەمان هێشتەوە لە مێژودا ، تا ببێتە بەڵگەو پەندو ئامۆژگاری بۆ هەموو نەوەکان ، تا ببینن و دەرکەوێت کە: ئایا خەڵکی پەندو ئامۆژگاری وەردەگرن؟! لە تۆڵەی ئێمە دەترسن؟! بیردەکەنەوە؟! تێدەفکرن؟!

(١٦) سەرنج بدەن و تێفکرن چۆن بوو سزاو تۆڵەو خەشم و قینی من لەو یاخی بوانە!!

(١٧) جا ئیتر ئێمە ئەم قورئانەمان ئاسان کردووە بۆ تێگەیشتن و تێڕامان و پەندو ئامۆژگاری وەرگرتن ، باشە ئایا خەڵکانێك هەن کە دەرکی حەقیقەت و ڕاستیەکان بکەن؟! پەندو ئامۆژگاری وەربگرن؟!

بەڵێ پێش ئەم بێ دین‌و موشریکانەی ئێستا قەومی (نوح)یش باوەڕیان بەو کەسایەتیە دڵسۆزو راستگۆیە نەکرد، بەڵکو تۆمەتی شێتیان دایە پاڵی ، زۆر پیایدا هەڵشاخان‌و پیلانیان دژی چنی‌و سوکایەتی زۆریان پێکردو ئازاری زۆریان دا لە ماوەی نۆسەد و پەنجا ساڵدا، هەروەکو ئێستا قوڕەیش بە محمدی دڵسۆز و راستگۆ دەڵێن (ﷺ)، گاڵتەی پێ دەکەن‌و ئازاری دەدەن‌و پیایدا هەڵدەشاخێن .. لە باتی ئەوەی بیربکەنەوە و تێفکرن، (نوح ـ علیه السلام) دوای ئەو ماوە زۆرە هانای بۆ پەروەردگاری برد، ئەو پەروەردگارەی کە ئەرکی گەیاندنی ئەو پەیامە بە نرخەی پێسپاردبوو، سکاڵای کرد و فەرمووی پەروەردگار (ئیتر من شکستم خواردووە و داوا لە تۆی باڵادەست دەکەم کە سەرکەوتنم پێ ببەخشیت ..

چونکە ئیتر توانام نەماوە، هەوڵەکانم بە بنبەست گەیشتووە، هێزم لێ بڕاوە، شکستم خواردووە، داواکارم کە زاتی خۆت بارودۆخەکە یەکلایی بکەیتەوە، بانگەوازەکەت سەرخەیت هەق و بەرنامەکەت پیرۆز بکەیت، پەیام پەیامی خۆتە، بانگەواز بانگەوازی خۆتە، ئیتر رۆڵی من کۆتایی هاتووە!!

جا هەر کە ئەو وشە پیرۆزانە لە زاری پێغەمبەر (نوح ـ علیه السلام) دەردەچێت وە تەواوکردنی کارەکە دەداتە دەست خواوەندی باڵادەست‌و خەشمگیر لە ستەمکاران، ئەو زاتە فەرمان دەدات بە گەردوون ـ بە تایبەت ئەو بەشەی کە پەیوەندی بە زەوی یەوە هەیە ـ کە دەروازەکانی ئاسمان بکاتەوە هاوڕێ لەگەڵ بارانێکی خوڕەمدا ، هەموو زەویش دەتەقێنێتەوە و دەیکاتە کانیاو، ئاو لە هەموو شوێنێکەوە هەڵدەقوڵێ، ئاوی ئاسمان‌و زەوی بەیەك دەگەن بە شێوازێك کە پێشتر نەخشەی بۆ کێشرابوو.. بەڕاستی ئەو رووداوە جوڵانەوەیەکی

گەردوونی زەبەلاح بوو ، قورئان بە وشەی تایبەتو هەڵبژاردە وێنای دەکات..
سەرەتا وا هەست دەکەیت کە خوای پەروەردگار؛ بەو هەموو شکۆمەندی یەوە کە هەیەتی خۆی دەروازەی ئاسمان دەکاتەوە تا بارانێکی زۆر و خوڕەم ببارێنێ، هەروەها هەر خۆشی زەوی دەکاتە کانیاوو لە هەموو شوێنێکەوە ئاو هەڵدەقوڵێت، ئیتر ئاوی ئاسمان و زەوی یەکدەگرن بە ویستو بڕیاری خوای گەورە ، هەموو بونەوەر ملکەچەو فەرمان ئەنجام دەدات ..
جا ئەو کاتەی کە ئەوبارانە بێ وێنەیە بو بە زریانێك کە هەموو شوێنێکی داپۆشی و گرمە و ناڵەی دەهات، هەموو رووی زەوی گرتەوە، ئەو پیس و پۆخڵییەی کە بەشێك لە رووکاری زەوی داپۆشیبوو رای ماڵی، چونکە ئیتر بە (نوح پێغەمبەر ـ علیە السلام) نەدەکرا، هیچ چارەیەکی نەما ، ئەو کات ئەو دەستە پڕ لە سۆزو میهرە فریای پێغەمبەرەکەی و شوێنکەوتووانی کەوتو بەڕێزەوە لەژێر چاودێری خوادا رزگاری کردن لەسەر ئەو کەشتیەی کە (نوح ـ علیە السلام) لەژێر چاودێری خۆیدا کاتی خۆی دروستی کردبوو، هەرچی کافرو ستەمکاروبێ دین و بت پەرستێك هەبوو هەمووی رامالّی و بووبە پاداشتێك بۆیان!! یاخود تۆڵەیەك لێیان ..
دەبا ئیتر هەر گاڵتە بکەنو هەر باوەڕی پێ نەکەن ..
هەروەها ئەم ئایەتانە ئەوەش دەردەخات کە ئەوەی بۆ خوا گونجاوە و بۆ خوا صوڵحاوەو بۆلای خوا بانگەواز دەکات، چ زاتێکی دەستەلاّتدار پشتیوانیەتی، بە تایبەت کاتێ کە هەست دەکات شکستی خواردووە و دەستەلاّتی شەڕو نەفامی بە ئارەزووی خۆیان تەراتێن دەکەن لەسەر زەوی خواداو هیچ حسابێك بۆ ئەو زاتە ناکەن !!

بەڕاستی ئیماندار دەبێ دڵنیا بێ کە هێزە گەردوونیەکان ئامادەیە هاوکاری بکاتو سەری بخات، خوای گەورەش بە دەسەڵاتی بێ سنور و رەهای لە پشتی هەموو هێزەکانەوەیە.

جا کاتێ قورئان ئەو دیمەنانە بە زیندویەتی دەخاتە ڕوو، لە هەمان کاتدا روودەکاتە خوێنەران و گوێ بیستانی قورئان لە هەموو زەمان وزەمینێکدا، کە ئەوە بەڵگەو نیشانەیەکە لە نیشانەکانی دەستەڵاتی رەهای خوای پەروەردگار، ئایا کەس هەیە بیری لێ بکاتەوە، دەرسو پەندو ئامۆژگاری لێ وەربگرێت؟!

پاشان پرسیاریش دەکات و دەفەرموێت : بیربکەنەوە، چۆن بوو سزاو تۆڵەی من، چۆن هەڕەشەکانم دوای ماوەیەك ئەنجامدا؟!

بەڵام سەیرە، قورئانە لەبەر دەستدایە ، ئاسان دەست دەکەوێت، تێگەیشتن لێی ئاسانە، جێگەی سەرنجو تێڕامانە، راستگۆیی و ئاسانی تێدا نومایانە، لەگەڵ فیترەتدا یەك دەگرێتەوە، سروشتی مرۆڤ ـ گەر بە دڵ گوێ بیستی بێت ـ دەهەژێنێ، نهێنی و شتە سەیر و سەرنج راکێشەکانی تەواو نابن، بە هۆی زۆری خوێندنەوە و دەورکردنەوەی هەرگیز لە ئیماندار نابێزرێت، هەر کات بە دڵ دەور بکرێتەوە توێشووی تازەی لێ وەردەگیرێت، هەتا مرۆڤی باوەڕدار لە خزمەتیا بێت ، زیاتر هۆگری دەبێتو پێی ئاسوودەیە، چونکە خوای گەورە خۆی دەفەرموێت : ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە، تا مرۆڤەکان یاداوەری لێ وەربگرنو سوودی لێ ببینن و خێری هەردوو جیهانیان دەست بکەوێت ...

﴿ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٧﴾ ﴾

شایانی باسە ئەم دوو ئایەتە دوای بەسەرهاتی هەموو قەومە پێشووەکان دووبارە دەبێتەوە ، هەموو جارێکیش بۆ ئەوەیە کە دڵەکان بێدار بکاتەوە،

تێفکرن، دوای ئەوەی هەموو جارێك ئەڵقەیەك لەو سزا بە ئازارو ئێشانە یەخەی قەومە پێشووەکانی گرتووە کاتێ رێبازی کوفرو ستەم و بێ دینی و ناپوختییان گرتۆتە بەر ..

لە راستیدا ئەو ژمارە کەمە لە ئیمانداران لە شوێنکەوتوانی نوح ـ سلاوی خوای لێ بێت ـ کە هەندێ ریوایات دەڵێ دوانزە کەس بوون بەرهەمی رەنجی بانگەوازی نوح بوون لە ماوەی هەزار ساڵ پەنجا ساڵ کەمدا ـ واتە ٩٥٠ ساڵ ـ هەروەکو تاکە سەرچاوەی راستو دروستی دڵنیابەخش ئاماژەی بۆ کردووە .

بێگومان ئەو ژمارەیە بەرهەمی ئەو تەمەنە درێژە و ئەو هەوڵە گەورەیە بووە ، هەر بۆیە شایستەی ئەوە بوون کە خوای گەورە یاسا گەردونیەکانیان بۆ بگۆڕێت ، وە ئەو زریان و تۆفانە بەرپا بکات کە هەموو شتو هەموو زیندەوەران لە ئاوەدانیەکانی ئەو سەردەمە لەسەر زەویدا داپۆشێت. لە هەمان کاتدا ئەو ژمارە کەمە بکاتە نیشتەجی لەسەر زەویدا و بیکاتە بنەتۆو بۆ ئاوەدانی و جی نشینی سەر لە نوێ ..

بێگومان ئەوە روداوێکی زۆر گرنگو گەورە و مەزن بوو لە راستیدا کاتێ کە دەبینی پێشەنگی کاروانی ئیسلامیەت و دینداری سەری هەڵداوە و نەفامی بە هەموو توانایەوە لە هەموو سەرزەویدا دژایەتی دەکات ، لە هەمان کاتدا هەست بە غەریبی و نامۆیی دەکات لە نێو نەفاماندا ، هەروەها روبەڕوی ئەشکەنجە و ئازار و مەینەتی و دەربەدەری و لەناوبردن دەبێتەوە.. لە راستیدا ئەو پێشەنگە دەبێ زۆر هەڵوێستە بکات لە بەرامبەر ئەو پێشهات و روداوە گەورە و گرنگانەوە ، لە بەرانبەر ئەو ئاماژانەی کە شایستەی ئەوەن کە ئیماندار لە بەرانبەریانەوە زۆر تێفکرێت و بیریان لێ بکاتەوە.

بێگومان بونی ئیماندار لەسەر زەویدا شتێکی زۆر مەزن و گەورە و بەنرخە لای خوای گەورە و شکۆمەند .. شتێکە کە شایستەیە ئەو زاتە هەرچی دام و دەزگای نەفامیە لە ناوی بەرێت، بە سەر زەمین و ئاوەدانیەکانەوە ، بە دام و دەزگا و کارخانەکانیانەوە ، بە هەموو هێز و توانا لوجستیەکانیانەوە، لە هەمان کاتدا ئەو رێزدارانە شایستەن کە خوای گەورە بەرەکەت بخاتە نێوانیانەوە و چاودێریان بکات هەتا بە سەلامەتی بمێننەوە و رزگاریان بێت و سەر لە نوێ ببنە هۆکاری ئاوەدان کردنەوەی زەوی .

بێگومان (نوح) ـ سلاوی خوای لێ بێت ـ لە ژێر چاودێری و رێنوێنی و نیگای خوایی دا، کە بە فەرمانی خوا دەستی کرد بە دروست کردنی کەشتیەکە ، هەروەك خۆی فەرمویەتی:

﴿ وَٱصۡنَعِ ٱلۡفُلۡكَ بِأَعۡيُنِنَا وَوَحۡيِنَا وَلَا تُخَٰطِبۡنِي فِي ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ إِنَّهُم مُّغۡرَقُونَ ﴿٣٧﴾ ﴾ هود

واتە: دەست بکە بە دروست کردنی کەشتیەکە لە ژێر چاودێری و نیگای ئێمەدا، کاتێ کە زریانەکە بەرپا بوو تۆ دەربارەی ئەوانەی کە ستەمیان دەکرد داوای هیچم لێ مەکە چونکە بەڕاستی ئەوانە لە زریانەکەدا نوقوم کراون !!

بەڵێ : کاتێ کە خەڵکەکە ئازار و ئەشکەنجە و بوختانیان بۆ نوح زیادی کرد ، دەستی کردە پاڕانەوە و رو بە پەروەردگاری وتی ، هەروەکو خوای گەورە لە سورەتی (القمر)دا باسی دەفەرموێت :

﴿ كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ قَوۡمُ نُوحٖ فَكَذَّبُواْ عَبۡدَنَا وَقَالُواْ مَجۡنُونٞ وَٱزۡدُجِرَ ﴿٩﴾ فَدَعَا رَبَّهُۥٓ أَنِّي مَغۡلُوبٞ فَٱنتَصِرۡ ﴿١٠﴾ ﴾

واتە: پێش ئەم موشریکانە ، قەومی نوح یش باوەڕیان بە پەیامەکەی نەکرد و پەیامی بەندەی ئێمەیان بە راست نەزانی و وتیان : کابرایەکی شێتە و زۆر

سەرزەنشت کراو سوکایەتی پێکرا .. ئەویش هانا و هاواری بۆ پەروەردگاری برد و تی: خوایە گیان بەراستی من ئیتر شکستم خواردوە و داواکارم سەرکەوتنم پێ ببەخشیت.

جا ئەوە بوو کاتێ نوح هانای برد بۆ پەروەردگاری و بە ئاشکرا وتی (من ئیتر شکستم خواردووە) لە هەمان کاتدا داوای لێکرد کە (سەرکەوتنی پێ ببەخشێت) ، دیارە کە ئەوە خوای گەورەیە و پێغەمبەرەکەی شکستی خواردووە !! ئەو کاتە ئیتر خوای گەورە هێزە گەردونیەکانی خستە گەڕ ، تا لە خزمەت بەندەی شکست خواردویدا بێت.

جا کاتێ کە نوح پەنای برد بۆ پەروەردگاری و رایگەیاند کە ((شکستی خواردووە)) وە داوای لێکرد کە ((سەرکەوتنی پێ ببەخشێت)) ئیتر ئەوە خوایە و پێغەمبەرەکەی شکستی خواردووە !! ئەو کاتە ئیتر خوای گەورە هێزە گەردونیە زەبەلاحەکانی بۆ خستە کار ، تا لە خزمەت بەندەی شکست خواردویدا بن : ﴿ فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ ﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾ ﴾

واتە: ئەو کاتە ئێمە یەکسەر دەروازەکانی ئاسمانمان کردەوە هاوڕێ لەگەڵ لێزمە بارانی خوڕەمدا، وە زەویشمان کردە کانیاوی هەڵقوڵاوی خوڕەم، ئەوسا ئاوەکان یەکیان گرت بە فەرمانێك کە بە راستی بڕیاری لەسەر درابوو، خوای گەورە نەخشەی بۆ کێشابوو، ئا لەو کاتەی کە ئەو هێزە زەبەلاحانە دەست بەکار بوون لە سەر ئەو ئاستە گەردونیە سەیرو سامناکە، خوای گەورە بە زاتی پایەدارو بەرز و بڵند و شکۆمەندی خۆی لەگەڵ بەندەی شکست خواردوی خۆیدا بوو :

﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾ تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا جَزَآءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾﴾

واتــە : ئێمــە ئــەومان هــەڵگرت لەســەر چــەند تەختــە و بزمارێـك ــ كــە مەبەسـت كەشتیەكەیە ــ وە لـە ژێـر چاودێری ئێمـەدا بـە زریانەكـەدا هاتوچۆی دەكـرد ، بێگومان ئەو بەسەر هاتە تۆڵەیەك بوو كە لە كافر و خوانەناسان كرایەوە .

ئـا ئەمــە ئــەو دیمــەن و روداوە گــەورە و گــرنگ‌و ســامناكەیە كــە پێویســتە پێشەنگی كاروانی بێداری ئیسلامی لە هـەموو شوێنێك و لـە هـەموو سـەردەم و كاتێكدا لە بەردەمیدا هەڵوێستە بكات ، بەتایبـەت ئـەو كاتـەی كـە دام و دەزگـای نەفامی راوەدوی دەنێ یاخود لە رواڵەتدا زاڵە بە سەریدا .

ئـەو پێشـەنگە با بزانێ كـە شایستەیە كـە خـوای گـەورە هەنـدێ لـە هێـزە گەردونیـە زەبەلاحـەكانی بۆ بخاتـە كـار ، مـەرجیش نیـە تۆفـان و زریـان بێـت ، چونكە زریـان و تۆفان شێوازێكن لە شێوازەكانی هێز و دەستەڵات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ﴿٣١﴾﴾ المدثر

واتە : سەربازانی پەروەردگاری تۆ هەر خوا خۆی دەیانزانێت .

هەر بۆیە ئـەو پێشـەنگە تـەنها ئەوەی لەسـەرە كە بە شێوازێكی تۆكمە و رێك‌و پێك بەردەوام بێت لەسەر رێبازەكەی ، وە بزانێ كـە لـە كـاتی پێویستدا دەبێ هانا بۆ كێ بەرێت ، هێز و یارمەتی لە كێ داوا بكات، هەروەها پێویستە خۆ گر و خۆ راگر بێت هــەتا بڕیـاری خـوای گـەورە ئـەنجام دەدرێـت، وە دڵنیـا بێـت كـە خـوا یارمەتیـدەر و بەدەستەڵات هیچ شتێكی لا ئەستەم نیە لە زەوی و ئاسماندا ، وە یار و یاوەرانی خۆی ناداتە دەست دوژمنانی مەگەر ماوەی ئامادەكاری و تاقیكردنەوە، جا هـەركات ئـەو پێشـەنگە ئـەو ماوەیـەی تێپەڕانـد ئـەوە خـوای گـەورە لەسـەر زەویـدا پێشـهاتی گەورە و روداوی گرنگی بۆ دەسازێنێت، وە دەیكاتـە هۆكاری خێر و بەرەكـەت ـ بۆ مرۆڤایەتی ـ بەو شێوازەی كە دەیەوێت .

بەڵێ !! ئا ئەمە خۆی لە خۆیدا پەند و ئامۆژگارییەکی گەردونی گەورە و گرنگە هەر بۆیە هیچ ئیمانداریك بۆی نیە وا بیر بکاتەوە کە خوای گەورە دەست بەرداری دەبێت کاتێ کە بەرەنگاری نەفامی دەبێتەوە، لە حاڵێکدا ئەو پەیامی یەکخواناسی رادەگەیەنێت پەیامی تاك و تەنهایی پەروەردگار باس دەکات ..

هەروەها نابێ هێز و تواناکانی خۆی بەراورد بکات لەگەڵ هێز و توانای نەفاماندا و گومان ببات کە خوای گەورە دەیداتە دەست ئەو هێز و دەستەڵاتانە ، لەکاتێکدا ئەو بەندەیە بەتەمای بەدەست هێنانی سەرکەوتنە لەلایەن خوای گەورەوە ، بە تایبەت کاتێ هەست بە شکست دەکات و ناچار دەبێ کە هانا و هاوار هەر بۆ ئەو زاتە بەرێت و بڵێت :

﴿أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ﴿١٠﴾﴾..

شایانی باسە لە رواڵەتدا هێزەکان وەك یەك یان نزیك بە یەك نین، چونکە نەفامی هێزێکی مادی زەبەلاحی هەیە ، بەڵام بانگخواز بۆ لای خوا پشت بە هێز و دەستەڵاتی خوای گەورە دەبەستێ ، بێگومان ئەو زاتەش توانای هەیە کە هەندێ لە هێزە گەردونیەکان ـ هەر کات بیەوێت و هەر چۆن بیەوێت ـ بخاتە کار، کە سادەترینی ئەو هێزانە دام و دەزگای نەفامی رادەماڵێ بە شێوازێك کە هەر بە خەیاڵیدا نەهاتبێت !

جاری وا هەیە ماوەی تاقیکردنەوەکە درێژە دەکێشێت چونکە ویستی خوای گەورەی لەسەرە .. ئەوەتە نوح لە نێو قەومەکەیدا هەزار ساڵ پەنجا ساڵ کەم ماوەتەوە پێش ئەوەی ئەو ساتەوەختە بێت کە خوای گەورە بڕیاری لەسەر داوە ، بە مەرجێ بەرهەمی ئەو ماوە دوورو درێژە تەنها دوانزە ئیماندار بووە ..

بەڵام ئەو ژمارە کەمە لە مرۆڤە باوەڕدارەکان بە پێوەری خوایی شایستەی ئەوە بوون کە ئەو هێزە زەبەلاحانەیان بۆ بخرێتە کار، وە خەڵکانی گومڕا و سەرگەردان ماڵوێران بکات و تیا بچن، لە هەمان کاتدا ئەو ژمارە کەمە لە کەسایەتیە چاك و پاکەکان سەرلە نوێ ببنەوە بە هۆکاری ئاوەدان کردنەوە ونیشتەجێ بوون لەسەر زەویدا .

لە راستیدا وەنەبێ سەردەمی موعجیزە و سەراسیمەکان بەسەر چووبێت ، چونکە بەردەوام لە هەموو چرکە ساتێکدا پێش دێن ـ بە ویستی بێ سنوری خوایی ـ بەڵام ئەو خوایە شێوازی موعجیزەکان دەگۆڕێت ، بە شێوەیەك کە بگونجێ لەگەڵ واقیعی هەموو سەردەمێك و پێداویستیەکانی، جاری وا هەیە ئەو موعجیزانە ئەوەندە وردن ، هەندێ لە هزر و بیر و هۆشەکان دەرکی ناکەن و لێی تێناگەن ، بەڵام ئەوانەی کە پەیوەندیان بە خوای گەورەوە هەیە هەمیشە دەستی قودرەتی ئەو خوایە دەبینن، وە هەست بە ئاسەواری جوانی و قەشەنگی دەکەن.

جا ئیتر ئەوانەی کە رێباز و رێڕەویان بۆلای خوای گەورە گرتۆتە بەر با هەوڵ بدەن بە هەموو توانایان ئەرکی سەرشانیان بە چاکی و تەواوی ئەنجام بدەن پاشان بەوپەڕی دڵئارامی و دڵنیایی یەوە دەرەنجامی کار و هەوڵەکانیان بدەنە دەست خوا ، کاتێکیش کە هەست دەکەن شکستیان خواردووە با روو بکەنە ئەو زاتەی کە سەرکەوتنی بەدەستە و دێت بە هانایانەوە، با خۆیان بدەنە پەنای ئەو خوایە و داوای یارمەتی هەر لەو بکەن ، هەروەکو بەندەی چاك و پاکی، (نوح) هانا و هاواری بۆ برد و فەرمووی ﴿أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ١٠﴾ پاشان با چاوەڕێ بن کە خوای گەورە بەم زوانە دەروی خێریان لێ دەکاتەوە .

بێگومـان چـاوەڕوانی دەرووی خێـر لەلایـەن خـوای گـەورەوە جۆرێکـە لـە خواپەرستی ، ئەوانیش لەسەر ئەو چاوەڕوانیە پاداشت دەدرێنەوە[1] .

پاشان بەسەرهاتێکی مێژوویی تر دێت :

﴿ كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾ ﴾

(١٨) قەومی عادیش بڕوایان بە پێغەمبەرەکەیان نەکرد جا سەرنج بدەو بزانە تۆڵەی ئێمە چۆن بوو لەو یاخی بوانەو چۆن کردومانن بە پەندی زەمانە ؟!

(١٩) ئێمە کاتی خۆی ڕەشەبایەکی زۆر ساردی بەهێزمان هەڵکردە سەریان لە ڕۆژگارێکی شومدا (بۆ ماوەی یەك حەفتەی تەواو بە شەو و ڕۆژەکانیەوە ، ئەو هێـزە نادیـارە تـەفروتونای کـردن و شـارو شارۆچـکەی کـاول کـردن و بـەلم داپۆشین) ...

(٢٠) خەڵکی هەموی لە بێخ دەرهێناو لە پێی خستن و هەمویانی تەختی زەوی کرد هەروەکو قەدی دارخورمای کلۆر و وشکەڵ.

(٢١) سەرنج بدەن و تێفکرن چۆن بوو سزاو تۆڵەو خەشم و قینی من لەو یاخی بوانە!!

(٢٢) جا ئیتر ئێمە ئەم قورئانەمان ئاسان کردووە بۆ تێگەیشتن و تێڕامان و پەندو ئامۆژگاری وەرگرتن ، باشە ئایا خەڵکانێك هەن کە دەرکی حەقیقەت و ڕاستیەکان بکەن؟! پەندو ئامۆژگاری وەربگرن؟!

---

[1] ئەم بەشەی دوایی لە بەسەرهاتی (نوح) لە سورەتی (هود) (سلاوی خوایان لێ بێت) وەرگیراوە

ئەمە ئەڵقەی دوهەمو دیمەنی دوهەمە کە دەریدەخات خوای گەورە دوای لەناوبردنی قەومی نوح زۆر بە توندی سزای قەومی عادیشی داوە، چونکە ئەمانە باوەڕیان بە هیچ کام لە پێغەمبەران نەبووە، بۆیە خوای گەورە دەپرسێ بیربکەنەوە و بزانن چۆن لەناوم بردونو کردومنەتە پەندی زەمانە، چونکە قەومی عادیش بڕوایان بە پێغەمبەرەکەیان نەکرد، بۆیە جارێکی تر خوای گەورە پرسیار دەکات لە خوێنەرو گوێ بیستانی قورئان تا بیربکەنەوە چۆن ئەو زاتە سزای دانو تۆڵەی لێ سەندن.. پاشان زاتی خۆی روونی دەکاتەوە : رەشەبایەکی زۆر ساردو بەهێزی هەڵکردە سەریان، وشە قورئانی یەکە دەنگی گرمەو توندیو تەزینی لێ دێت، لە رۆژگارێکی پڕلە سەختیو نەگبەتیدا ـ ئەوان زۆر شانازیان دەکرد بە هێزو توانا و لێهاتوییانەوە، کەچی خوای گەورە بە هێزێکی نادیار ، بە جوڵەی هەوا ـ رەگو ریشەی دەرهێنان هەروەکو دارخورمای وشك دەیدان بە زەویدا.

لەڕاستیدا دیمەنەکە ترسناكو سامناکە، بەهێزو توندە، خوای گەورە بیەوێت هەوا دەجوڵێنێو دەیکاتە یەکێك لە سەربازە گورجو گۆڵ و کاراکانی خۆی، لەچوارچێوەی ئەو بەرنامەیەدا کە هەر خۆی بۆی دیاری کردووە ـ زانایان دەڵێن گەر خێراییەکەی ببێتە (٧٠٠ یان ٨٠٠)کم لە سەعاتێکدا، کام تاوەرەی بەرزو بڵندە لە ڕەگو ریشە دەری دێنێ!! ..

بێگومان خوای گەورە گەر بیەوێت هاوئاهەنگی دروست دەکات لەنێوان جوڵەی هەواو وێران کردنی شارو کارخانەو دامو دەزگاکانی ستەمکاری لەسەر زەوی یەکەیدا، هەرچەندە نەفامان بە مۆڵەتو حیلمو پەلەنەکردنی ئەو زاتە غەڕابوون

و وادەزانن تاسەر هەر ئاوا بۆیان دەچێتە سەر، هەر بۆیەش قورئان هەڕەشەکان لە ستەمکارو بێدینەکان دووبارە دەکاتەوەو دوپاتی دەکاتەوە ..

﴿ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ (٢٣) فَقَالُوٓا۟ أَبَشَرًا مِّنَّا وَٰحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ إِنَّآ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ (٢٤) أَءُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا
بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ (٢٥) سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ ٱلْكَذَّابُ ٱلْأَشِرُ (٢٦) إِنَّا مُرْسِلُوا۟ ٱلنَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَٱرْتَقِبْهُمْ وَٱصْطَبِرْ
(٢٧) وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ ٱلْمَآءَ قِسْمَةٌۢ بَيْنَهُمْ ۖ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ (٢٨) فَنَادَوْا۟ صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ (٢٩) فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ
(٣٠) إِنَّآ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَٰحِدَةً فَكَانُوا۟ كَهَشِيمِ ٱلْمُحْتَظِرِ (٣١) وَلَقَدْ يَسَّرْنَا ٱلْقُرْءَانَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ (٣٢) ﴾

(٢٣) هۆزی (ثمود)یش هەموو بێدار کردنەوەو ئاگادار کردنەوەیەکیان پشتگوێ خست و بە ڕاستیان نەزانی و بڕوایان پێی نەبوو...

(٢٤) ئەو دەمبازو ناپوختانە وتیان: ئێمە چۆن شوێنی تاکە کەسێك بکەوین ، کە خۆمان چاکی دەناسین!! ئێمە ئەگەر بڕوا بە کەسێکی وا بکەین دیارە کە گێلو شێت و گومڕاین!!

(٢٥) هەروەها دەیانوت: کەی ڕاستە لە نێوان هەمومواندا وەحی و نیگا بۆ ئەو ڕەوانە بکرێت؟ نەخێر بڕوا ناکەین ، چونکە ئەو بە کابرایەکی زۆر درۆزن و خۆپەرست دەزانین ، دیارە ئەو حەز لە گەورەیی دەکات..!!

(٢٦) جا سبەی دەزانن و بۆیان دەردەکەوێت کە کێ درۆزن و خۆپەرست و خۆ بە گەورەزانە.

(٢٧) هەرچەندە ئێمە ئەو بیانوەشمان بڕین ، کاتێ داوای وشترێکیان کرد کە لەبەرد بۆیان پەیدا بکەین ، ئێمە دەستبەجێ بۆمان بەدی هێنان و کردمان بەهۆی تاقیکردنەوەیان ، جا ئیتر تۆ ئەی ـ صالح ـ چاودێرییان بکەو بزانە چی

دەکەن ، هەوڵبدە خۆگرو ئارامگریش بیت لەبەرانبەر هەڵوێست و کارو کردەوەی ناشیرینیانەوە.

(٢٨) ئاگاداریشیان بکە: ئاوەکە بەشکراوە لە نێوانیاندا (ڕۆژێك بۆ وشترەکەیەو ڕۆژێکیش بۆ ماڵاتەکانیانە) جا لە ڕۆژی نۆبەی وشترەکەدا هەمو بەکارهێنانێکی ئاو قەدەغەیە ...

(٢٩) (قەومی نالەبار لە تاقیکردنەوەکەدا شکستیان هێنا) یەکێك لە زەبەلاحەکانی خۆیانیان بانگ کردوو هانیاندا بۆ سەربڕینی وشترەکە ، ئەویش خۆی سەرخۆش کردو پەلاماری شمشێریداو سەری بڕی و گوێی نەدا بە هەڕەشەی صالح پێغەمبەر !!

(٣٠) سەرنج بدەن و تێفکرن چۆن بوو سزاو تۆڵەو خەشمی من لەو یاخی بوانە

(٣١) لە ڕاستیدا ئێمە بە یەك دەنگی بەهێزی سامناك ٠دڵی هەمویانمان پچڕاندو مێشکیانمان تەقاند) ئیتر وەك گژوگیای وشك کە کۆ دەکرێتەوەو ژێر پێ دەکەوێت لە ناومان بردن .

(٣٢) جا ئیتر ئێمە ئەم قورئانەمان ئاسان کردووە بۆ تێگەیشتن و تێڕامان و پەندو ئامۆژگاری وەرگرتن ، باشە ئایا خەڵکانێك هەن کە دەرکی حەقیقەت و ڕاستیەکان بکەن پەندو ئامۆژگاری وەربگرن؟!

هۆزی (ثمود) هۆزێکی دەستەڵاتدارو پایەدار بوون دوای هۆزی (عاد) پەیدابوون لە دورگەی عەرەبدا، (عاد) لە ناوچەکانی خواروی بوون، (ثمود) لە ناوچەکانی سەروی پەیدابوون، هۆزی (ثمود)یش وەك هۆزی (عاد) بڕوایان بە پەیامی پێغەمبەرەکەیان نەکرد، پەندو ئامۆژگاریان لە تیاچوونی هۆزی (عاد) وەرنەگرت

کە ناوبانگی تیاچوونیان دەنگی دابۆوە لە هەموو دورگەی عەرەبدا، وتیان چۆن ئێمە شوێنی تاکە کەسێك لە خۆمان دەکەوین خۆ ئێمە گوکراو شێت نین ؟!! ..
چۆن پەیامو یاداوەری بۆ ئەو دێت لەناو هەموومناندا؟ نەخێر، ئەو درۆزنێکی خراپو ناباشە!! مەخابن ئەوە گومانو قسەوقسەلۆکی بێباوەڕان بووە بە درێژایی مێژوو، نەوە لە دوای نەوە دووبارەیان کردۆتەوە، هەروەها خۆ بەگەورە زانینو خۆ بەشت زانین وبیرنەکردنەوە لە حەقیقەتی پەیام و بانگەوازەکە، تەنها بیریان کردۆتەوە لە خودی بانگخوازەکە : چۆن شوێن کەسێك لە خۆیان دەکەون ؟!!
باشە چی تێدایەو چ نەنگیەك هەیە لەوەداکە خوای گەورە یەکێك لە بەندەکانی هەڵبژێرێت، بەمەرجێ ئەو زاتە چاك دەزانێ کێ شایستەیە و کێ شایانی ئەو ئەرکە گرنگو پیرۆزەیە، تا پەیامو نیگای بۆ بنێرێت تا خەڵکەکە ئاراستەی خێر بکات.. بەڕاستی گومانێکی نابەجێ یە و دڵ و دەروون نەخۆشەکان نەبێ کەس گومانی وا نابات.
خاوەنی ئەو دڵو دەروونانەی کە سەرنجی بانگەوازەکە نادەن، تا بۆیان دەربکەوێت چەندە راستو دروستە بەڵکو هەر بیر لە بانگخوازەکە دەکەنەوە و فو دەکەنە خۆیان و بە پەسەندی نازانن شوێن یەکێك لە خۆیان بکەون!! چونکە وا دەزانن کە ئەوە ئەوی پێ گەورە دەبێت، ئیتر دەیکەنە بیانوو تەسلیم نابنوموسڵمان نابن، بەڵکو خۆیان بە گومڕاو شێتو خەڵەفاو ناوزەد دەکەن گەر باوەڕی پێ بکەن!!
هەر بۆیە ئەوکەسەی کە خوای گەورە هەڵیبژاردووە بۆ هیدایەتدانیان بە درۆزنو تەماعکارو خراپ ناوی دەبەن ، شایانی باسە رەنگە ئەم تۆمەتە رووبکاتە هەر

بانگخوازێـك و گومـان ببـەن كـە بۆخـۆی هەوڵـدەدات و بەرژەوەنـدی خـۆی دەپارێزێت، لەحاڵێكدا ئەمە بوختانی كەسانی ناپوختو دەروون نەخۆشە كە نازانن چی پاڵنەری كەسێكی ئیمانداره تا بانگخوازیی بكاتو چی هاندەری ئەو خاوەن دڵ و دەروونـە پاكانەیە كە خۆیان دەخەنە زەحمەتەوە، تا پاداشتو رەزامەندی خوای پەروەردگار دەستەبەر بكەن ..

تـا ئێرە قورئـان سەرگوزشتـەیان دەگێڕێتـەوە بـەڵام كتـوپڕ دەفـەرموێت: ئـەوان سبەی بۆیان دەردەكەوێت، كێ درۆزنو تەماعكاره ..

ئـەم شـێوازە یەكێكـە لـەو شـێوازانەی كـە قورئـان لـەكاتی باسـی بەسـەرهات و رووداوەكانـدا بـەكاری دێنـێ ، دیـارە كـە ئـەم شـێوازە چیرۆكو بەسـەر هاتەكـە زینـدوو ڕادەگرێـتو لـە چیرۆكێكەوە كـە دەیگێڕێتـەوە دەیكـات بـە باسـێكی زیندوو، وە دەیخاتە بەردیدی گوێ بیستان، وایان لێ دەكات چاوەڕێ بن سبەی چی روودەدات بەسەر ئەواندا كە خۆیان درۆزنو تەماعكارن ..

ئەوانە سبەی هەموو شتێكیان بۆ روون دەبێتـەوەو رزگار نابن لـەو بەڵایـەی كە بەسەریان دێت ..

پێش هاتنی بەڵاكە، خوای گـەورە لەسـەر داخوازیو بیانووی خۆیـان وشترێكی تایبەتیان وەك موعجیزەیەك لە تاشەبەردێك بۆ پەیدا دەكات ودەیكاتـە هۆكاری تاقیكردنـەوەیان، ئینجـا فـەرمان دەدات بـە پێغەمبەرەكـەیان كـە خـۆگر بێـتو چاوەڕوان بێت بزانێ چی روودەدات!!

ئـەویش خـۆی دەگرێـتو چاوەڕێی دەرەنجـامی تاقیكردنەوەكە دەكـاتو پێیـان رادەگەیەنێت : كە ئەو ئاوەی كـە هەیـە دەبێ دابـەش بكرێـت لـە نێـوان ئـەوان و

وشترەكەدا.. دیارە كە وشترێكی تایبەت بووەو بۆتە موعجیزەیەكو شیرێكی زۆریشی بۆ بەرهەم هێناون!! پاشان باس لە دوای ئەو تاقیكردنەوەیە دەكات كە دیارە ستەمكاران و ناپوختان بەو مەرجە سەغڵەت بوون بۆیە خراپترین و ناڕەسەنترین كەسیان هەڵناو هانیاندا بۆ سەربڕینی حوشترەكە، ئەویش خۆی سەرخۆش كرد تا جورئەت پەیدا بكات بۆ تاوانكردن وسەربڕینی ئەو حوشترە تایبەتەكە، (صالح) پێغەمبەریش ئاگاداری كردبوون كە نەكەن ئازاری بدەن!! چونكە ئەوە نیشانەی سوكایەتی كردنە بە فەرمانی خوای گەورە و نیشانەی بێ دینی یە، دواجار سزایەكی بە ئێشو سەخت یەختان دەگرێت!!

بەڵام خەڵكەكە بە گشتی و ئەو نۆ باندە ناپوختەی كە لەنێو شاردا دژایەتی پەیامی خوایان دەكرد بە تایبەتی ئەو كەتنەیان كردو خوای گەورە تەنها سێ رۆژ مۆڵەتیدان، بە یەك دەنگی سامناك هەموویانی لەناوبردو وەك پوش و پەڵاشی پاوەنی لێكردن ..

قورئانیش باسی چۆنیەتی ئەو دەنگە گەورە و سامناكە ناكات، بەڵام لە سورەتی (فصلت)دا بە دەنگێكی گەورە وەك هەورە تریشقە ناوزەدی دەكات، كە دەكرێت دەنگو تریشقەكە یەك شت بووبن، ئیتر ئەو خەڵكە یاخیو خۆبەشت زان و گەندەڵ و ناپوختە وەكو چیلكەو پوش و پەڵاش لێی لاڵ و پاڵ كەوتنو دواتر داڕزان و بوونە خۆراكی كرمو مار و ئاژەڵانی كێوی ..

هەر بۆیە قورئان دوای ئەو بەسەر هاتەش بیری گوێ بیستان دەخاتەوە؛ كە ئێمە قورئانمان بۆ یاداوەرییو یادخستنەوە ئاسان كردووە، تا خەڵكانی دوایین پەندو ئامۆژگاری لێ وەربگرن و توشی ئەو بەڵایانە نەبن كە تووشی خەڵكانی

پێش هاتوون.. جا ئیتر داخۆ کەسانێك هەن کە دەرکی ئەو راستیانە بکەن و لێی تێبگەن!!

* * *

ئینجا پەردە دادەدرێتەوە بەسەر ئەو پوش و پەڵاش و چیلکەو چەواڵەدا، وە ئەو کارەساتە ئاسەوارێکی بەهێزتر لەسەر دڵ و دەروون دادەنێت. قورئانیش مەبەستێتی یاداوەری‌و بیرکردنەوە لە مرۆڤدا دروست بێ !!

* * *

ئینجا پەردە هەڵدەدرێتەوە لەسەر ئەڵقەیەکی مێژوویی تر کە هەر لە نزیك دورگەی عەرەبدا روویداوە :

﴿ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ (٣٣) إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ (٣٤) نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ (٣٥) وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ (٣٦) وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ (٣٧) وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ (٣٨) فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ (٣٩) وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ (٤٠) ﴾

(٣٣) قەومی (لوط)یش بڕوایان بە هیچ بێدار کردنەوەیەك نەکردو دژایەتی (لوط) پێغەمبەریان کرد.

(٣٤) ئێمە ئەوانیشمان بەردباران کرد (جگە لەوەی کە شارو شارۆچکەیان ژێرەو ژوور کرا) تەنها (لوط) و خاوو خێزانی ئیماندار لە بەرەبەیاندا ڕزگار کران (جگە لە هاوسەرەکەی کە باوەڕی پێی نەبوو) .

(٣٥) ئەو ڕزگار کردنە نازو نیعمەتێکی تایبەتیی بوو لە لایەن ئێمەوە ، بێگومان هەر بەو شێوەیە پاداشتی ئەو کەسە دەدەینەوە کە سوپاسگوزاریی بکاتە پیشەیو چاکەی ئێمەی لەبەرچاو بێت .

(٣٦) هەرچەندە (لوط) پێغەمبەر پێشتر ئاگاداری کردبوون ئەگەر بەردەوام بن لەسەر بەدڕەوشتیان لە تۆڵەی توندو بەهێزی ئێمە دەرباز نابن ، کەچی گومانیان هەبوو لەو ئاگاداری یەو بڕوایان پێی نەبوو .

(٣٧) ئەو خەڵکە بەدرەوشتە چاویان بڕیبووە میوانەکانی و دەیانویست دەستدرێژیان بکەنە سەر ، ئێمەش کوێراییمان هێنا بەسەر چاویاندا ، دە بچێژن سزاو تۆڵەی من (لە دنیادا ، لە قیامەتیشدا سزای زۆر سەختیان بۆ ئامادە کراوە) .

(٣٨) بێگومان سەر لە بەیانیەکی زوو سزای توندو بە ئێش چوار دەوری گرتن و هەمویانی داگرت .

(٣٩) دە بچێژن سزاو تۆڵەی من (ئەی بەدڕەوشت و ناپوختەکان) .

(٤٠) جا ئیتر ئێمە ئەم قورئانەمان ئاسان کردووە بۆ تێگەیشتن و تێڕامان و پەندو ئامۆژگاری وەرگرتن ، باشە ئایا خەڵکانێك هەن کە دەرکی حەقیقەت و ڕاستیەکان بکەن؟! پەندو ئامۆژگاری وەربگرن؟!

دیارە باسەکە باسی (لوط) پێغەمبەرە (علیه السلام) کە لە هەندێ سورەتی تردا بە درێژی باسی هاتووە، بۆیە لێرەدا بە کورتی باسی دەفەرموێت، چونکە خوای گەورە دەیەوێت پەندو عیبرەت لە دەرەنجامی یاخی بوون بخاتە روو، سزای توندی بێ دینو شەڕواڵپیسان نومایان بکات، کاتێ کە باوەڕ بە

بێدارکەرەوەکان ناکەن، کاتێ کە گاڵتە بە پەیامی پێغەمبەران دەکەن، چۆن خوای گەورە خەشمی لێ گرتن، ژێرەو ژووری کردن و بەردبارانیشی کردن!!
تەنها(لوط) و خانەوادەکەی رزگاریان بوولە بەرەبەیانێکی سامناکدا، دیارە رزگاربوونیان نیعمەتێکە لەلایەن خوای گەورەوە کە هەردەم پاداشتی سوپاسگوزاران بەو شێوازە دەداتەوە با دوای ماوەیەکیش بێت.
ئاشکرایە خوای گەورە ئەو رەفتارە قێزەونەی زۆر لەلا نەنگ و خراپ و نادروست بووە بۆیە لەلایەکەوە ژێرەوژووری کردن، لەلایەکی تریشەوە بەرد بارانێکی سەختیی کردن ، تەنها(لوط) و خانەوادەکەی رزگاریان بوو، ئەویش بەبێ هاوسەرەکەی کە ئافرەتێکی نالەبار بوو باوەڕی پێی نەبوو!!
جا خوای گەورە مژدە دەدا بە هەموو کەسانێکی چاك کە سوپاسگوزاری نازو نیعمەتەکانی خوای گەورەن، کە سەرەنجام وەکو (لوط) و خانەوادەکەی رزگاریان دەکات و پاداشتی پاکی و رەوشت بەرزی و دینداری و خواناسییان دەداتەوەو لە سزای بە ئێشی هەردوو جیهان ، لە هەموو ترس و بیمێك رزگاریان دەکات..
جێگەی سەرنج و تێڕامانە دوای ئەوەی خوای گەورە باسی هەردوو جەمسەری بەسەرهاتەکەی گێڕایەوە، جەمسەری بێباوەڕی و دژایەتی و شەڕواڵپیسی، پاشان یەکسەر باسی تیاچوون و بەردباران و لەناوبردن، جارێکی تر دێتەوە سەرباسی هۆکاری تیاچوونیان کە ئەمەش شێوازێکی ناوازەیە لە گێڕانەوەی بەسەرهاتەکاندا.

دێتەوە سەرباسی هەوڵەکانی (لوط) (علیه السلام) لەگەڵیان تا واز لەو رەفتارە قێزەونە بێنن، چونکە ئەوە هۆکاری خەشمو قینی خوا دەبێت لێیان و گەر بەردەوام بن بەتوندی تۆڵەیان لێ دەستێنێ، کەچی باوەڕیان نەکردو لە بێدارکردنەوەکانی بەگومان بوون ..

بەڵکو ئەوەندە بێ شەرمو بەدڕەوشت بوون، کاتێ زانیان هەندێ میوانی جوانخاسی هاتووە بە سمکۆڵ هاتن بۆ بەرماڵەکەیو دەستیان کرد بە پرمەو گاڵە و داوایان دەکردن!! زۆریان بۆ (لوط) هێنا و هەرچی حەیاو شەرمە وەلایان نا، هەرچی نەجابەتە خستبوویانە ئەولاوەو حسابیان بۆ ماڵی پیرۆزی پێغەمبەرەکەیان نەکرد..

ئەوکاتە ئیتر فریشتەکان دەستبەکار بوون و بە فەرمانی خوا کوێرابیان هێنا بەسەر چاوی ناپوختیاندا، هیچیان نەدەبینی، جا باسی ئەم حاڵەتە تەنها لێرەدا هاتووە، کە لە شوێنێکی تردا فریشتەکان (لوط)یان دڵنیا دەکردو دەیانوت : خەمت نەبێ ئێمە فریشتەی رەوانەکراوی پەروەردگاری تۆین .. ئەوان ناتوانن بێنە ئێرە، دیارە بەهۆی ئەو کوێربوونەیانەوە بە بۆڵە بۆڵ پاشەکشەیان کردووە.

پاشان دەگەڕێتەوە سەرباسی تۆڵەسەندنی خوای گەورە لێیان و رووبەوان دەفەرموێت : دەبچێژن سزای بە ئێشی من، خۆ ئێوە بڕواتان بەم بەسەرهاتانە نەبوو..

ئا بەو شێوەیە لە دەمەوئێوارەدا خوای گەورە کوێرایی بەسەر چاویاندا هێناو لە بەرەبەیانیشدا سزاو بەڵایەکی بەسەر هێنان مەگەر هەر بەسەر ئەواندا هاتبێت ..

ئەوسا خوای گەورە ئەو ناوچەیەی پاك کردەوە لەو پیس و بۆگەنانو گەندەڵانەو جارێکی تر ڕوو بەوان و ئەوانەی لەوان دەچن دەفەرموێت : ئێمە

قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئەوەی دەرس و پەندو ئامۆژگاری لێ وەربگیرێت..
ئایا کەسانێك هەن کە ئەم بەسەرهاتانە شی بکەنەوەو دەرس و پەندو ئامۆژگاری لێ وەربگرن[1] ..

*   *   *

ئینجا دێتە سەرباسی روداوێك کە لە دەرەوەی دورگەی عەرەبدا رویداوەو بە ئاماژەیەکی خێرا باسی تیاچوونی فیرعەون و دارو دەستەی دەفەرموێت :

﴿ وَلَقَدْ جَآءَ ءَالَ فِرْعَوْنَ ٱلنُّذُرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَـٰهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾ ﴾

(٤١) بێگومان بۆ فیرعەون و دەست و پێوەندیشی پێغەمبەرانی بێدار کەرەوەمان ڕەوانە کرد.

(٤٢) کەچی بڕوایان بەهەر هەموو نیشانەو بەڵگەکانی ئێمە نەکرد ، ئیتر ئەوە بوو راپێچمان کردن و لەناومان بردن ، ئەویش بە دەستی قودرەتی خوایەکی تەواو بالاّ دەست و بەتوانا.

ئا بەو شێوازە و زۆر بە کورتی بەسەرهاتی فیرعەون و هەوڵوێستی و تیاچوونی باس دەفەرموێت .. باس لە بێدارکردنەوەی بە بەڵگەو موعجیزەی هەمەجۆر، وە

---

[1] لەم سەردەمەدا وە بەناوی ئازادی یەوە لە ئەمریکا و هەندێ وڵاتان بەیاسا ئەم کارە قێزەونە و ئەم رەفتارە ناشیرینە پەسەند کراوە، کە ئەمە ستەمێکی گەورە و پێشێل کردنی مافی مرۆڤەو هەڕەشە قورئانیەکەش لەو جۆرە ستەمکارانەوە دوور نیە کاتێ کە لە سورەتی (هود)دا باسی ژێرەوژوور کردنی شارو دێهاتی ئەو ناپوختانەو بەردباران کردنیان هاتووە: لە کۆتاییدا خواوەندی بالاّدەست دەفەرموێت ﴿ وَمَا هِىَ مِنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾ ﴾ هود، وە نەبێ ئەو تۆڵەیە لە ستەمکارانی هاوشێوەیانەوە بەدوور بێت !!

باوەڕنەکردنیان بە پێغەمبەرەکەیان پاشان تیاچوونیان بە دەستی قودرەتی زاتێکی باڵادەستو بە توانا. شایانی باسە ئاماژە بە دەستەڵاتداریو توانایی نیشانەی ئەوەیە کە زۆر بە توندی لەناو براون لە بەرانبەر ئەوەی کە فیرعەون وا خۆی دەنوان کە باڵادەستو دەستەڵاتدارەو توانای زوڵمو ستەمی هەیە.

ئیتر باڵادەستیەکەی پوچەڵ بۆوە، توانای خەیاڵاوی کەوتو نەما .. بەڵکو خوای گەورە زۆر بە توندی خۆیو دارو دەستەی بە ئاشکرا لەناو برد. بەشێوازێك کە بەرانبەر بێت لەگەڵ زوڵمو ستەمو خۆبەشت زانینو پەلاماردانیان بۆ خەڵکە بێ دەستەڵاتەکە ..

جا ئیتر دوای باسی تیاچوونی فیرعەونی زۆردار جارێکی ترپەردە دادەدرێتەوە.

*　　*　　*

ئینجا دوای پەردە دادانەوە لەسەر کۆتا دیمەنی سزاو تیاچوون، بێباوەڕانیش تەماشادەکەنو ئەم دیمەنانە کاریگەریی خۆی هەیە لەسەر هەستو نەستیان ـ کە بیربکەنەوە و تێفکرن ـ ئا لەو کاتەدا کە ئەو بەسەر هاتانە هێشتا لە خەیاڵیاندا کاریگەریی ماوە و فشاری لەسەر دەروونیان بەردەوامە، دەبینین کە فەرمایشتەکان روو دەکاتە ئەوانو دایان دەچڵەکێنێ پێش ئەوەی لەو جۆرە بەلایانە روویان تێبکات، بەڵکو هەڕەشەی سەختترو تا ڵتریان لێ دەکات و دەفەرموێت :

﴿ أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ ﴿٤٦﴾ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ

يُسۡحَبُونَ فِي ٱلنَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمۡ ذُوقُواْ مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ إِنَّا كُلَّ شَيۡءٍ خَلَقۡنَٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ وَمَآ أَمۡرُنَآ إِلَّا وَٰحِدَةٞ كَلَمۡحِۭ
بِٱلۡبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَآ أَشۡيَاعَكُمۡ فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ ﴿٥١﴾ وَكُلُّ شَيۡءٖ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ ﴿٥٢﴾
وَكُلُّ صَغِيرٖ وَكَبِيرٖ مُّسۡتَطَرٌ ﴿٥٣﴾ ﴾

(٤٣) باشە ، (ئەی هۆزی قوڕەیش) ئایا کافرەکانی ئێوە ئازاترو لێهاتوترن لەو خەڵکە یاخیەی کە پێشتر لەناومان بردن؟ یان پەیمانتان دراوەتیٚ لە نامە ئاسمانیەکاندا کە توشی ئەو بەڵایانە نابن کە باسکران؟!

(٤٤) یان دەڵێن ئێمە هەموومان کۆین و سەرکەوتوین و شکست ناهێنین ، ئەوەندە توانا و دەستەڵاتمان هەیە!!

(٤٥) زۆری پیٚ ناچێت لە ئایندەیەکی نزیکدا لەشکرو کۆمەڵیان شکست دەهێنێت و بە پەلە هەڵدێن و گۆڕەپانی جەنگ بەجیٚ دەهێڵن.

(٤٦) جگە لەوەش قیامەت ، ڕۆژی لێپرسینەوەیانە ، بێگومان ئەو ساتەوەختە زۆر سەختترو تاڵترو سامناکترە .

(٤٧) لە ڕاستیدا تاوانکارو تاوانباران لە گومڕایی و سەرلێشێواوی و شێتییەکی ناهەمواردا لە دنیادا دەژین و لە قیامەتیشدا گیر دەخۆن .

(٤٨) بە تایبەت ئەو ڕۆژەی کە کێش دەکرێن لە نێو ئاگری دۆزەخدا لەسەر ڕوخساریان و سوکایەتیان پیٚ دەکرێت و پێیان دەوترێت: دە بچێژن تاڵاوو زوخاوی دۆزەخ .!!

(٤٩) بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بە ئەندازەو نەخشەیەکی دیاریکراو بەدی هێناوە ، کارو فرمانی ئێمە هەڕەمەکی و بیٚ بەرنامە نیە...

(٥٠) فەرمانی ئێمە تەنها یەك وشەی دەوێت، هەرکاتێك بڵێین بەهەر شتێك ببە دەست بەجێ دەبێت و بەقەدەر چاوتروکانێکی دەوێت ، بەڵکو کەمتریش!!
(٥١) بێگومان ئێمە خەڵکانی زۆرمان لە خوانەناسان کە وەك ئێوەی یاخی موشریك و، سەرکەش‌و سەرسەخت بوون لەناو بردووە ، باشە ئایا کەس هەیە پەندو ئامۆژگاری وەربگرێت؟! (یاخود بیربکاتەوە و تێفکرێت؟! شوێنی پەیامی خوای گەورە بکەوێت).
(٥٢) جا هەرچی ئەو خەڵکە دەیکەن لە دۆسیەی تایبەتدا لە (لوح المحفوظ) دا تۆمار کراوە...
(٥٣) هەرچی شتی وردو گەورەشە لەو کارو کردەوانەی کە خەڵکی ئەنجامی دەدەن دێڕ بە دێڕی نوسراوەو تۆمار کراوە .
بەڕاستی ئەوە ئیتر هەڕەشەیە بە سزاو تۆڵەی هەردوو جیهان؛ کە ئیتر هیچ بوارێك ناهێڵێتەوە تا گومان هەبێت لە دەرەنجامی یاخی بووان، هەموو کەلێنێکیان لێ دەگرێت، بواری خۆدزینەوە و هەڵاتن ناهێڵێتەوە، لەو جیهانیش بوار بۆ پاکانەو درۆو دەلەسەو راکردن لە تۆڵە نامێنێتەوە. ئەوە ئیتر سەرەنجامی بێ باوەڕانە، کێ دەڵێ ئێوەش بەدوورن لەو بەلایانە، بۆچی کافرەکانی ئێوە گەورەترو گرنگترن لەوان، ئێوە خۆتان بەچی دەنازن؟! ..
ئایا لە هیچ کتێبێکدا هاتووە کە ئێوە رزگار بن لە تاوانی کوفرو بێ باوەڕیی؟ بێگومان نە ئەمیان و نە ئەویان ئێوە ناگرێتەوە، ئێوە چاکترو گرنگترنین لەوان، وە لە هیچ کتێبێکیشدا باسی ئەوە نیە کە ئێوە بەدوور بن لەو چارەنووسەی کە بەسەر کافرەکانی پێشیندا هاتووە..

ئینجا باس لە بۆچوونی گشتیان دەکات کە گوایە زۆرن‌و دەستەڵاتدارن‌و سەرکەوتن هەر بۆ ئەوان دەبێت‌و هەرگیز شکست ناهێنن!!
هەر بۆیە خوای گەورە بە ئاشکرا دەفەرموێت:
کۆمەڵ و دەستەی ئێوە لە ئایندەیەکی نزیکدا شکست دەهێنن‌و هەڵدێن‌و بە پەلە پشت لە بەرگری دەکەن، کۆمەڵ و ژمارەتان هێزو جبەخانەتان فریاتان ناکەوێت، ئەوە بڕیاردادەی خوای گەورەیە کە دەستەڵات‌و توانای بێ سنورە بەرانبەر هەموو ملهوڕو ستەمکارو تاوانبار و زۆرداران ـ کە لەم سەردەمەدا بە ئاشکرا پیلانی زەبەلاح دەگێڕن دژی ئیسلام‌و موسڵمانان، هەر ویستی خوای گەورەش زاڵە‌و درەنگ بێت یان زوو باوەڕداران سەردەخات‌و شکست بە زاڵم‌و ستەمکاران دێنێ ودایەریان لێ دەبڕێت . ان شآء الله .
دەگێڕنەوە کە پێغەمبەر(ﷺ) لە ڕۆژی غەزای بەدردا لە ژێر گومەزەکەیدا دەستەکانی بەرز کردبۆوە‌و دەیفەرموو : خوایە گیان داوای ئەنجامدانی بەڵێنەکەت لێ دەکەم، خۆ ئەگەر بتەوێ لەمڕۆ زیاتر تۆ ناپەرستڕێیت لەسەر زەویدا..
(أبوبكر ﵁) دەستی پێغەمبەری گرت و وتی: بەسە ئەی پێغەمبەری خوا زۆر پێداگریت کرد لە پەروەردگارت!
ئینجا پێغەمبەر(ﷺ) هاتە دەرەوە و دەیکێشا بە قەڵغانەکەیداو دەیفەرموو: ئەمڕۆ ئەو لەشکرە شکست دەهێنن‌و هەڵدێن!!
لە ڕوایەتێکی تردا هاتووە کە (عمر ﵁) کاتێ کە ئایەتی ﴿ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ ﴾ نازڵ بووە، پێدەچێ لە دڵی خۆیدا وتبێتی: باشە کام کۆمەڵ شکست دەهێنێ و کام کۆمەڵ سەردەکەوێ؟!

پاشان دەڵێت کاتێ کە پێغەمبەرم بینی(ﷺ)، لە قەڵغانەکەی دەداو دەیفەرموو: ﴿ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ ﴾ ئەو کاتە لە تەفسیرەکەی تێگەیشتم، جا ئەمە شکست هێنانە لە دنیادا، بەڵام کۆتا شکستیان نیە، ئەمە هێشتا شکستە سەختو پڕ لە ناسۆرەکە نیە بەڵکو شکستی گەورەو سامناك و تاڵ لە قیامەتدایە کە بەراورد ناکرێت لەگەڵ سزاکانی دنیادا .. ئەو شکستەیان ئەوەندە تفتو تاڵە بەراورد ناکرێت لەگەڵ زریان و رەشەبای زۆر ساردو سەختو بومەلەرزەو دەنگی سامناكو بەربارانـدا چونکە ئەوان لە سەرگەردانی و نائومێدی یەکدا دەژین کە دڵ و دەروون و بیرو هۆشیان سزا دەدات، پێستو جەستەیان هەڵدەقرچێنێ، لە بەرانبەر ئەوەدا کە لە دنیادا باوەڕیان نەدەکرد بە پێغەمبەرەکانیانو باوەڕهێنانیان بە گومڕایی و سەرگەردانی و شێتی ناوزەد دەکرد!! ئێستە ئیتر بۆیان دەردەکەوێت شێتیو سەرگەردانی راستەقینە چی یە و کامەیە؟!! بە تایبەت کاتێ کە بە زۆر و دەمەوڕوو، وە بەوپەڕی توندوتیژیو سوکایەتی پێکردنەوەکێش دەکرێن بۆ نێو دۆزەخ، ئەمەش لە بەرانبەر لووت بەرزیو خۆ بەشت زانینو دەستەڵاتیان لە دنیاداو فیزکردن و خۆ بەگەورە زانینەوە پێیان دەوترێت: دە بچێژن سزای نێو ئاگری دۆزەخ..

سەیرە ! شێوازی داڕشتنی ئایەتەکە جۆرێکە، دەڵێی هەر ئێستە وا لە دۆزەخدانو کارگوزارانی دۆزەخ بە سوکایەتی پێکردنیانەوە؛ بە زاڵمو ستەمکار و گەندەڵەکان دەڵێن : دەی بچێژن تاڵاوی دۆزەخ!!

جا لەژێر سایەی ئەو دیمەنە سامناکە تەکاندەرەدا، خوای گەورە روو بە خەڵکی بە گشتیو، خەڵکانی سەردەمی پێغەمبەر(ﷺ) بە تایبەتی دەفەرموێت

: کە ئێمە هەموو شتێکمان بە ڕێکوپێکی و بە ئەندازەی تایبەتی خۆی، لە چوارچێوەی حیکمەت و داناییدا بەدیهێناوە، ئەو شکست هێنانە لە دنیاداو ، ئەم سزایە لە ئایندەو قیامەتدا، وە هەموو ئەو بەسەرهات و پێشهاتانەی کە بەسەر گەردوون و بەسەر زەویدا هاتووە، ناردنی ئەم پەیام و نامانە وئەم قورئانە و هەرچی ڕوودەدا لەم بونەوەرەدا هیچی لە ویست و ئیرادەی ئێمە بەدەر نیە و هەمووی لە چوارچێوەی نەخشەو پلانی ئێمەدایە!!

هەموو ئەوانەو هەرچی دروستکراوانی وردو درشتە، هەمووی بە ئەندازەیە، هەمووی بە ویست و ئیرادەیە، هەمووی لە چوارچێوەی حیکمەت و داناییدایە، هیچ شتێك هەڕەمەکی نیە، هیچ شتێك بێ هودە نیە، هیچ شتێك ڕێکەوت و بێ بەرنامە نیە!!

﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ ﴾

هەر هەمووشت، هەموو وردو درشتێك، هە موو شتێکی گۆیا و هەموو شتێکی بێ دەنگ، هەموو شتێکی جوڵاو و هەموو شتێکی وەستاو ، هەرچی ڕابوردووە و هەرچی ئێستا هەیە، هەرچی ئاشکرایەو ڕوونە، هەرچی ناڕوون و شاراوەیە، هەموو شت ئێمە بە ئەندازەو پێوەرو لە کات و ساتی خۆیدا دروستمان کردووە ودروستی دەکەین، پێشمان هێناوە و پێشی دەهێنین..

ئەو شت و مەك و پێشهاتانە هەر خوای گەورە سنوریان بۆ دادەنێ، هەر ئەو زاتە تایبەتمەندی و سیفاتیان ، ئەندازەو قەبارەیان، شوێن و کاتیان، پەیوەندیان بە دەوروبەریانەوە، کاریگەرییان لەسەر بونەوەر دیاری دەکات!!

لەڕاستیدا ئەم دەقە قورئانیە کورتە ئاماژەیە بۆ ڕاستییەکی زۆر گەورەو گشتگیرو فراوان، ئەم گەردوون و بونەوەرە شایەتن لەسەری، ئەمە حەقیقەتێکە خاوەنی دڵی زیندوو هەستی پێدەکات کاتێ کە بە هۆشیارییەوە دەژی لەم بونەوەرەداو کاریگەرییان لەسەر یەکدی هەیەو، شتی زۆری لێ دەخوێنێتەوەو هەست دەکات کە ئەمیش دروستکراوێکی تەواو گونجاوە لەگەڵ دەوروبەرو بونەوەرو گەردووندا، هەموو ئەندامەکانی جەستەی، هەموو هەستو نەستی، هەموو شتێکی ڕێکخراوە بە شێوازێکی ڕەهاو بێ سنور، دڵە باوەڕدارو زیندووەکەی بە تەواوی هەست بە سایەی دەستەڵاتی خوای گەورە دەکات لەم بونەوەرەدا ..

پاشان لێکۆڵینەوە و ئەزموون و وردبوونەوەی بەردەوام ئەو ئەندازەیە زیاترو زۆرتر دەکات، ئەوەندەی کە بیرو هۆشو هزری مرۆڤ دەرکی بکاتو لێی تێبگات، بەڵام بیرمان نەچێت کە لە پشت ئەو ئەندازەیەی کە ئێمە تێیدەگەین و دەرکی پێ دەکەین جیهانی زۆر گەورە و فراوانتر هەیە، فیترەتی مرۆڤ دەرکی دەکات ئەم گەردوونە، ئەم بونەوەرە، زۆر ڕێكو پێكو هاوئاهانگە ..

بێگومان زانستو زانیاری نوێ توانیویەتی شتێك لەو قەدەرو ئەندازەگیریو ڕێکوپێکی یە پەی پێببات، بەهۆی ئەو هۆکارانەوە کە بەدەستی هێناوە..

توانیویەتی شتێك بزانێ لە دوریو قەبارەو جوڵەو چڕیو هێزی ڕاکێشانی هەندێ لە ئەستێرەو هەسارەکان، شوێنی هەندێ ئەستێرەشیان بۆ دەرکەوتووە ـ کە کاتی خۆی هەبوون و ئێستە نەماون، دوای کەمتر یان پتر لە ملیۆنەها ساڵی ڕوناکی تیشکەکەیان گەیشتووە؛ یان دەگاتە زەوی ـ هەروەها زانایان

بۆیان دەرکەوتووە کە ئەو ئەستێرەو هەسارە زەبەلاحانە زۆر بە وردی دابەش کراون لە بۆشایی فراوانی ئاسماندا، هیچ ناڕێکی و ناتەواوی یەك بەدی ناکرێت هەروەها هاوئاهەنگی لە پێکهاتەکانی ئەم زەوی یەی کە لەسەری دەژین تا لەبار بێت بۆ ئەو جۆرە لە ژیانەی کە بە ویستی خوای گەورە بەرپا بووە، بە شێوازێکە کە کەمەترین کەمو کوڕی هەموو ژیان لەسەری لەناو دەبات، یاخود ژیان هەر نەدەبوو!!

بۆ نموونە شێوازو قەبارەی زەوی ، دووری لە خۆرەوە، پێکهاتەو قەبارەی خۆرو پلەی گەرماکەی، شێوازی بوونی زەوی لە بەرانبەریدا ، ئەندازەی خێرایی سوڕانەوە بە دەوری خۆیداو بە دەوری خۆردا .. هەروەها دوری مانگ لە زەوی یەوە، قەبارەو شێوازی، هەروەها دابەشبوونی روکاری زەوی بە بەشێکی زۆر لە ئاو و بەشێکی کەم لە وشکانی، لەوێوە بیربکەرەوە لە هەزاران و هەزار رێژەو ئەندازە لە هەموو بوارەکاندا .. کە ئەگەر کەمو کوڕی ؛ یان ناهاوسەنگی روویدا کاریگەری لەسەر هەموو شتەکان دروست دەکات، هەمووی بە شێوازێك رێکخراوە کە لەگەڵ ماوەی ژیانی مرۆڤ لە دنیادا، وە لەسەر زەویدا گونجاو بێت لە ڕاستیدا ئەوەندە هاوئاهەنگی یەکە رێکوپێك و تێرو تەواوە، بۆتە هۆی رێکخستنی ژیان بۆ هەموو زیندەوەران ، ژینگەیەك بۆ هەموو جۆرەکان رەخساوە، پەیوەندی نێوانیشیان رێك خراوە تا هیچ جۆرە دەستەیەك ئەوانی تر لەناو نەبات، بەڵکو چۆن ژیانی رێکخستووە، مردنیشی رێك خستووە، بە مەرجێ جۆری هەریەك لە زیندەوەران بە مرۆڤیشەوە لەسەر زەوی نابڕێتو بەردەوام هەن بە شێوازێك کە لەگەڵ پێداویستی ژینگەدا بسازێن !! .

رەنگە ئەگەر ئاماژەیەکی خێرا بکەین بە هاوسەنگی نێوان زیندەوەران‌و هەندێ نموونە بێنینەوە لە پەیوەندی نێوانیان، زیاتر بابەتەکەمان بۆ روون دەبێتەوە..

بۆ نموونە: ئەو باڵندانەی کە خۆراکیان باڵندە بچوکەکانە ژمارەیان کەمە و لە شوێنی سەخت‌و بەرزو تایبەتدا دەژین، بەڵام تەمەنیان درێژە، جا ئەگەر ئەوانە ژمارەیان زۆر بوایە لەگەڵ تەمەن درێژیاندا و لە هەموو شوێنێکدا هەبونایە، هەرچی باڵندە بچوکەکانە دەخوران‌و نەدەمان، کە سەرچاوەی خۆراکن بۆ زیندەوەرانی ترو بۆ مرۆڤیش و ئەو رۆڵەی کە هەیانە لەسەر زەویدا نەیاندەماو نا هاوسەنگی یەکی زۆر دروست دەبوو .. ئەمەش بێ حیکمەت نیەو بەو شێوازە خوای گەورە هاوسەنگی راگرتووە!!

لەولاشەوە مێش ملیۆنەها گەرا دادەنێت، بەڵام تەمەنی تەنها دوو حەفتەیە، خۆ ئەگەر چەند ساڵێك ـ بگرە چەند مانگێك ـ بژیایە و بەو رێژەیە گەرای دابنایە ئەوە مێش رووی زەوی دادەپۆشی، ئەوسا ژیانی زۆربەی زیندەوەران بە مرۆڤیشەوە ئەستەم دەبوو!!

بەڵام رەورەوەی هاوسەنگی تێك ناچێت‌و ئەو دەستی قودرەتەی کە گەردوونی رێکخستووە نێوانی زۆری ژمارەو تەمەنی؛ هاوسەنگ کردووە بەو شێوەیەی کە دەیبینین!! لەلایەکی ترەوە میکرۆب لە هەموو زیندەوەران ژمارەیان زۆرترە ، لە هەمووشیان خێراترن لە زۆربووندا‌و زیانیشیان زۆرە، بەڵام لاوازو بێ دەستەڵات‌و تەمەن کورتن، بە ملیارەهایان لێ لەناو دەچێت بە سەرماو گەرماو روناکی‌و ترشەلۆك‌و دەرزی‌و حەب‌و دەرمان، دەتوانن زیان بە ژمارەیەکی کەم لە مرۆڤ وزیندەوەران بگەیەنن، خۆ ئەگەر لەوەندە زیاتر بیانتوانیایە بەرگە بگرن‌و تەمەن درێژ بن ئەوە ژیان و زیندەوەرانیان لەناو دەبرد!!

هەر زیندەوەرێکیش چەکی تایبەتی خۆی هەیە بۆ بەرگری کردن لە هێرشی دوژمنانی تا بنەبڕ نەبێت، چەکەکانیش جیاوازو هەمەجۆرن .. زۆری ژمارەو هێزی پەلاماردانو ـ راکردنو ژەهری هەمەجۆرو ... هتد ـ چەکی هەمەجۆری زۆر لەو نێوانەدا هەیە.

تولە مارەکان بە زەهرەکانیان، یان بە خێرایی رۆیشتنیان بەرگری لەخۆیان دەکەن، مارە گەورەکانیش ماسولکەی بەهێزیان هەیە و کەمتر زەهراوین!

جۆرە قالۆنچەیەکیش هەیە مادەیەکی بۆن ناخۆش دەرژێنێو بخۆرانی بێزاردەکاتو خۆی لە دوژمنانی رزگار دەکات!!

ئاسکیش دەتوانێ زۆر بە خێرایی رابکات و بازبدات .. لەولاشەوە شێرو پڵنگ بەهێزنو لەڕاودا کارامەن!

ئا بەو شێوەیە زیندەوەرانی بچوكوگەورە تایبەتمەندیو هۆکاری خۆیان هەیە، لە ئادەمیزادەوە بگرە هەتا ئاژەڵانو باڵندەکانو سەرجەم زیندەوەران.. بۆ نموونە ئاژەڵان کە گیان لە بەرانێکی بێ زیانن پێدەشتو لاپاڵی چیاکان بۆتە سفرەو خوان بۆیان، بەڵام دڕندەکان زۆر بە زەحمەت نێچیریان دەست دەکەوێت!!

هێلکۆکە دوای پیتاندنی خۆی دەلکێنێ بە دیواری ناوەوەی منداڵدانەوە و بریندار دەکات و گۆمێکی بچوك لە خوێن بۆ خۆی دروست دەکاتو دەست دەکات بە هەڵمژینیو خۆگەورەکردن .. دواتر یۆڵاش دروست دەبێتو بە ریخۆڵەیەك پەیوەست دەبێت بە کۆرپەلەوە لە رێگەی ناوکییەوە، هەتا رۆژی لەدایك بوونی نە ئەوەندە درێژە خۆراکەکەی کە پێیدا تێدەپەڕێت تێك بچێت، نە

ئەوەندە کورتە کە بە خێرایی بگات و زیان بە کۆرپەلە بگەیەنێت !! ـ دوای بڕینی ئەم سەرچاوەیە دوو کانی شیر لەسەر مەمکی دایك پەیدا دەبێت ـ مەمکەکانی دایکیش لە سەرەتای هاتنە دنیای کۆرپەلەدا شیرێکی زەردباو دەردەکات ـ کە لە کوردەواریدا پێی دەڵێن ژەك ـ ئەو ژەکە بریتی یە لە مەوادی کیمیاوی کە بەرگری دەبەخشێ بە کۆرپەلە دژی گەڵێ نەخۆشی، پاشان لە دوهەم ڕۆژ بەدواوە شیر پەیدا دەبێ!!

جا ئەو زاتەی کە هەموو ئەو شتانە ڕێك دەخات ڕۆژ بە ڕۆژ بەرهەمی شیر بۆ کۆرپەلە زیاد دەکات هەتا دەگاتە لیترو نیوێك لە ڕۆژدا لە ساڵی یەکەمدا، لە حاڵێکدا لە سەرەتاوە زۆر کەمە!!

جا وەنەبێ موعجیزەکە تەنها لە چەندێتیدا بێت بەڵکو چۆنیەتیەکەشی دەگۆڕێت بە گەورە بوونی منداڵەکەو پێداویستی یەکانی بۆ دروست بوونو گەورەبوونی ئەندامە جیاوازەکانی جەستەی..

لەلایەکی ترەوە گەشەکردنی دەزگاوکۆئەندامەکانی جەستەی مرۆڤ وکارو فەرمانو ئەرکیان، ڕۆڵی هەریەکەیان، تەندروستیو بەردەوامی ژیان جێگەی سەرنجو تێڕامانە. بەتایبەت هەر بەشێکی ناوەوەو دەرەوەی پێمان دەڵێ کە دەستی قودرەتی خوایی بەدی هێناوم!!

پێویستی هەر تاکێكو هەر ئەندامێکی جەستەی ئامادەکراوە، بەڵکو هەموو خانەیەکی پێویستی بە چاودێریو سەرپەرشتی بەردەوامی ئەو زاتە هەیە ـ تا نەبێتە خانەیەکی شێرپەنجە ـ هەندێ کەسیشی کەم ئەندام و نەخۆش خستووە ، تا ساغەکان قەدری ئەندامەکانی جەستەیانو لەش ساغی بزانن هەموویشی بۆ تاقیکردنەوەی ئەمانیش و ئەوانیشە ـ .

بێگومان ئێمە لێرەدا ناتوانین هەموو نهێنی یەکان باس بکەین، بەڵکو زۆر بە کورتی ئاماژەیەکی خێرا تەنها بە لوە ڕژێنەکان دەکەین .. لەڕاستیدا ئەوانە کارخانەی مەوادی کیمیاوی بچوکن‌و بەردەوام جەستە چی پێویست بێت لە پێکهاتە کیمیاویەکان بۆی دابین دەکەن‌و پێیدەبەخشن.

پێکهاتە کیمیاویەکانیشی هێندە گرنگ‌و ئاڵۆزن کە یەك بەش لە بلیۆن بەشیان کاریگەری مەترسیداریان هەیە لەسەر جەستەی مرۆڤ !!

هەموویشی کاری یەکتری تەواو دەکات، ئەوەی تا ئێستا زانراوە لە پێکهاتەی ڕژێنی ئەو لوانە ئەوەیە کە پێکهاتەکانیان زۆر ئاڵۆزن، هەر ناڕێکی‌و ناتەواوی یەکیش لە پێکهاتەکانیاندا دروست بێ گەر بۆ ماوەیەکی کورتیش بێت کاریگەری خراپی دەبێ لەسەر هەموو جەستەو دەیخاتە مەترسی یەوە!!

گیانلەبەران‌و زیندەوەرانیش هەردەستەو تاقمێکیان حسابێکی ورد بۆ ژینگەو چۆنیەتی ژیانیان کراوە..

بۆ نمونە: شێرو پڵنگ‌و گورگ‌و چەقەڵ و هەموو ئاژەڵە گۆشت خۆرەکان کە لە شوێنی چۆڵ و دارستان‌و چیاکاندا دەژین‌و ناچارن ڕاوی نێچیر بکەن ، ناودەمیان پڕە لە کەڵبەو دانی تیژو شەویلگەی بەهێز، هەروەها چونکە دەبێ ڕابکەن تا ڕاو بکەن پێویستییان بە ماسولکەی بەهێز هەیە لەبەر ئەوە ماسولکەی قاچیان زۆر بەهێزەو، دەست‌و پێیان بە چڕنوکی بەهێز کۆتایی هاتووە، گەدەشیان ترشەڵۆکی بەهێزی تێدایە کە بە ئاسانی گۆشت‌و ئێسك هەرس دەکات.

بەڵام ئەو ئاژەڵانەی کە کاوێژ دەکەن، کۆئەندامی هەرسیان بە شێوازێکە کە لەگەڵ لەوەڕگاو ژینگەکەیاندا گونجاوە.. دەمیان گەورەیە، کەڵبەیان نیە،

دانەکانیان بە شێوازێکە کە بتوانن بە ئاسانی گەڵا و گژوگیا بخۆنو قوتی بدەن ، تا دواتر بتوانن خزمەت بە مرۆڤ بکەن لە زۆر روەوە.

دیارە کە بەدیهێنەریان کۆئەندامێکی سەرسوڕهێنەری هەرسی پێ بەخشیون، سەرەتا گژوگیایەکی زۆر دەخۆن و کۆی دەکەنەوە لە گەدەیاندا، پاشان دادەنیشنو ئەوەی خواردویانە کەم کەم دەیهێننەوە دەمیان وجارێکی تر لەسەر خۆو بە کاوەخۆ کاوێژدەکەنو دەیجونەوە ئینجا قوتی دەدەنەوە و دەچێت بۆ شوێنێکی ترو بە دەزگاکانی تری هەرسدا تێدەپەڕێت،جا لەنێوان گژوگیای هەرس کراو کە خوێن هەڵی دەمژێ کاتێ کە بە دەزگای گوانی ئاژەڵە شیربەخشەکاندا تێدەپەڕێت، دەبێتە شیرێکی پاكو بێگەردو ئامادە بۆ خواردنەوەی مرۆڤەکان، کە لەو شیرە جۆرەها خۆراکی خۆش مەزەو بەتامی تر دروست دەکرێت.

باڵندە گۆشت خۆرەکانیش وەکو هەڵۆو کونەبەبو دەنوکی کەوانەیی و چڕنوکی تیژیان هەیە بۆ پارچە پارچەکردنی گۆشت، بەڵام قازو مراوی دەنوکی پانیان هەیە کە لەبارە بۆ پەیداکردنی خۆراك لەناو قوڕو ئاودا، ئەملاولای دەنوکیشیان زبریەکی هەیە وەکو مشار یارمەتی دەدات بۆ بڕینی گژوگیا..

بەڵام مریشكو کۆترو ئەو باڵندانەی کە دانەوێڵە لەسەر زەوی هەڵدەگرنەوە دەنوکیان کورتو تیژە تا بە ئاسانی خۆیان تێر بکەن.

بەڵام لەق لەقو ئەو باڵندانەی کە بەشەخۆراکیان لە ئاودا پەیدا دەکەن، دەنوکیان درێژەو هەندێکیان تورەکەیەك لەژێر دەنوکیاندایە، وەکو تۆڕی ماسی گرتن تا بە ئاسانی راوی ماسی پێبکەن!!

دەنوكی داركونكەرەو پەپوش نەختێ درێژن ، تا بتوانن كرمو مێرووی بچوك راو بكەن كە بە زۆری لە كونو كەلەبەری زەویدان ..

زانایان دەڵێن: سەرنجی دەنوكی هەر باڵندەیەك بدەیت دەزانیت چ جۆرە خۆراكێك دەخوات .. بێگومان كۆئەندامی هەرسی هەر دەستەیەك لە باڵندە دەزگایەكی سەیرو ئاڵۆزە، چونكە دانیان نیە؛ خوای گەورە چیكڵدانی پێبەخشیون تا خۆراكی تێدا هەرس بكەن، جاری وا هەیە بەردو شتی رەق قوت دەدەن بۆ ئەوەی یارمەتیدەر بێت بۆ هەرسی خۆراكەكانیان!!

جا ئەگەر درێژە بدەین بەو باسانە كۆتاییان نایەت !!

با سەرنجی زیندەوەری ئەمیبا بدەین كە لە تاكە خانەیەك پێك دێتو بەچاو نابینرێت، بزانین چۆن خوای گەورە چاودێری ئەویش دەكات..

ئەم زیندەوەرە لە گۆماوو زەلكاوەكاندا یان لەسەر بەردی بن گۆمەكاندا دەژی، شێوازی خۆیشی دەگۆڕێت، كاتێ دەڕوات بەشێك لە جەستەی درێژ دەكات و وەكو پێ بەكاری دێنێ بۆ گواستنەوەی خۆی .. گەر خۆراكی دەست بكەوێت دەیپێچێتەوەو مادەیەكی بەسەردا دەكاتو ئەوی بە كەڵكی بێت هەڵیدەمژێتو ئەوی تری فڕێ دەدات!!

ئەمیبا هەناسەش دەدات، ئۆكسجین لە ئاو وەردەگرێت .. جا بیربكەرەوە لەم شتە بچوكە كە دەجولێتو خۆراك دەخواتو هەناسە دەدات، كاتێ كە گەورە دەبێت دەبێتە دووبەش ، دوو زیندەوەر..

هەروەها جیهانی روەكیش كەمتر نیە لە جیهانی زیندەوەران، ئەوانیش جیهانێكی سەیرو سەمەرەن، كەمتر نین لە جیهانی مرۆڤ و ئاژەڵ و باڵندە، هەر

بەشێکیان، هەر جۆرێکیان بەڵکو هەربەش لە هەر روەکێکدا جیهانێکە لە نهێنی و دەزگـای سەرسـوڕهێنەر ، زانایـانی پسـپۆڕی سەرسـام کـردووە، بـە ئاشـکرا ئەنـدازەگیری و رێـك و پێکیـان تێـدا دیـارەو دەسـتی قـەدەر و قـودرەتی خـوایی تیایاندا نومایانە.

*　　　*　　　*

لەڕاسـتیدا بابـەت و شـت و رووداوەکـان زۆر لـەوە گـەورەتر و فـراوانترن لـە ئەندازەگیری فراوانیاندا، کاتێ کە پسپۆڕان هەوڵدەدەن شارەزابن لێیان!!.

جوڵەو سوڕانەوەی ئەم گەردوونە ، رووداوەکانی، تەوژمەکانی، سوڕانەوەکانی، وردو درشتی کاروباری هەر هەمووی بە ئەندازەی دیاریکراوو ویستی خوای گەورەیـە، رووداوەکـانی مێـژوو، حاڵەتـە جیاوازەکـانی نـاخ و دڵ و دەروون، هەناسـەکان، هـەموو کـاتی دیـاریکراوی خـۆی هەیـە، شـوێنی دیـاریکراوو بـارودۆخی دیـاریکراوی خـۆی هەیـە، بەسـتراوەتەوە بـە یاسـاکانی بونـەوەرو جوڵـەکانی گەردوونـەوە، ئەندازەگیرییـەکی وردی بـۆکراوە تـا هاوئاهـەنگ بێـت لەگـەڵ دەوروبـەردا هـەروەکو چـۆن حسـاب بـۆ رووداوە گـەورە و گرنگـەکان کراوە!!

ئەو چڵە دارەی کە لە سوچێکی بیاباندا رواوە ، ئەویش بە قەدەر و ویستی ئەو زاتەیە، کاری خۆی ئەنجام دەدات و دابڕاو نیە لە بونەوەر! ئەم مێرولەیە، ئەو تەپ و تۆزە، ئەو زیندەوەرەی کە لە تاکە خانەیەك پێك هاتووە و لە ئاودا مەلە دەکـات، هـەروەکو ئـەو ئەسـتێرەو هەسـارە گـەورە و زەبەلاحانـە وایـە کـە لـە بۆشاییدا لە چەرخ و خولدان.

هەمووشت لە کاتو شوێنی خۆیدا، بە ئەندازەی دیاریکراوی خۆی روودەدات، شێوازی هەموو شتێکی، هەموو کاروبارێکی بۆ دیاری کراوە!

بۆ نموونە: کێ دەیزانی کە هاوسەرگیری (یعقوب) پێغەمبەر(علیە السلام) لە دایکی یوسفو بنیامین، هەروا رووداوێکی سادەیەو نابێتە هۆی ئێرەیی براکانی و نایخەنە بیرەوە، تا کاروانچی بیباتو لە میسر بیفرۆشێتو رێی بکەوێتە نێو کۆشکی عەزیزی میسرو توشی گەرپێکردنی هاوسەرکەی ببێ و ئەویش تەسلیم نەبێت؛ لەسەر پاکێتی زیندانی بکرێت.. ئەمانە بۆچی؟ تۆ بڵێی بۆ ئەوە بێت خەونەکانی کارگوزارانی پاشا لە بەندیخانە لێکبداتەوە؟! تا ئێرە بابەتەکە روون نیە بۆچی؟!

بێگومان خەڵکانێك پرسیاریان بۆ دروست دەبێت؟ باشە خوایە گیان بۆچی یوسف ئاوا لە ناخۆشیو زینداندا ژیان بەسەر بەرێ؟ بۆچی (یعقوب)ی باوکی ئەو هەموو خەفەتەی بۆ پێش بێ؟ تا دەگاتە ئەوەی لە خەفەتا بینایی چاوەکانی لەدەست بدات؟ بۆچی یوسف توشی ئەو هەموو کێشەو گرفتە ببێ؟

دوای نزیکەی چارەکە سەدەیەك وەڵامەکەی سەرهەڵدەدات.. دیارە نەخشەی قەدەر ئامادەی دەکات تا کاروباری وڵاتی میسر بگرێتە ئەستۆو فریای گەلی میسر و گەلانی دراوسێشی بکەوێت لەو حەوت ساڵەدا کە گرانی روودەدات! پاشانیش باوکیو براکانی و خانەوادەکەی بێنو لە میسر نیشتەجی بنو نەوەی ئیسرائیلیان لێ دروست ببێ..

تا دواتر فیرعەون دژایەتیان بکاتو موسا پەیدا ببێو ـ لە کۆشکی فیرعەوندا گەورە ببێ و ئەو هەموو قەدەرە و رووداوانە پێش بێت ، دواتر گەلی جولەکە

پەیدا ببێ کە بە درێژایی زەمان، بەتایبەت لەم سەردەمەدا رۆڵی ناباشیان هەبێت لە سەر زەویدا، سا بەڵکو بە پشتیوانی خوای گەورە ئوممەتی ئیسلام بێدار بێتەوە کە بەشێك لە (عقیدە)و بیروباوەڕی باوەڕبوونە بە موسا و عیسا (سلاوی خوایان لێ بێت)، وە بەو تەورات و ئینجیلەی کە بۆ ئەوان نازڵ بووە و شێواندویانە ـ

هەروەها باپیری (یعقوب) ، (ابراهیم) کاتێ رێی دەکەوێتە میسرو لەوێ دەبێتە هاوسەری (هاجرة) کێ دەڵێ، ئەوە رووداوێکی ئاسایی تاکە کەسی یە، ئاشکرایە بۆ (ابراهیم) عێراقی بەجێ هێشتو کۆچی کرد بۆ میسر تا (هاجرة) ببێ بە نسیبی و لەو هاوسەرگیری یە (اسماعیل) لە پاڵ (بیت الحرام)دا لە دایك ببێ و لەوێ نیشتەجێ بێ و تاقیکردنەوەی سەربڕینەکە پێش بێت و دواتر (بیت الحرام) بە دووقۆڵی دروست بکەنەوەو مەککە ببێتە ئەو شارەو لە نەوەی (اسماعیل) (محمدﷺ) پەیدا ببێ، دواتر لەوێوە پەیامی ئیسلام سەرهەڵبدا، کە لەبارترین شوێنە بۆ ئەو پەیامە پیرۆزە، کە گەورەترین رووداوە لە مێژووی مرۆڤایەتیدا!!

بەڕاستی ئەوە هەمووی بەشێکە لە قەدەرو ویستی خوای گەورە کە هەرخۆی نەخشەکانی پیادە دەکات بۆ هەموو شتێك و هەموو روداوێك، هەموو چارەنووس و هەموو پێشهاتێك، هەموو هەنگاوێك و هەموو گۆڕانکاری یەك، بێگومان هەموو ئەو شتانە و هەرچی پێش دێت بەبێ ویستی خوای گەورە روونادات کە گشتگیر و وردو قوڵە ..

جاری وا هەیە خەڵکی هەندێ بەشی رووداو و پێشهاتەکان دەبینن ، ئەوسەر و کۆتاییەکەی بەدی ناکەن، جاری واش هەیە زەمانێکی تولانی لەنێوان سەرەتای

ڕووداوەکانو دەرەنجام و چارەنووسەکەی تێدەپەڕێت و لە تەمەنی کورتی مرۆڤدا بارودۆخەکە گۆڕانکاری یەکی ئەوتۆی بەسەر نایەت، حیکمەتو تەکبیرو نەخشەی خوایی بەدی ناکرێت، بۆیە خەڵکی پەلە دەکەن ، پێشنیار دەکەن، ڕقیان هەڵدەستێ، لە سنور دەردەچن!! .

بۆیە خوای گەورە لە ڕێگەی ئەم قورئانەوە دەیەوێت خەڵکی کاروبارەکان بدەنە دەست ئەو زاتەی کە هەموو کاروبارەکانی بەدەستە، دەیەوێ دڵنیاو ئاسودە بن‌و، لەگەڵ قەدەری خواییدا ڕێ بکەن و خۆیان بگونجێنن‌و خۆیان بسازێنن‌و ـ چیان لەدەست دێ لە چاکەو دینداری‌و بانگخوازی ئەنجامی بدەن، ئەوسا لەگەڵ قەدەردا بڕۆن هەنگاو بەوپەڕی ئارامی‌و دڵنیایی‌و دامەزراوی یەوە ـ .

*　　　*　　　*

بێگومان خوای گەورە لەگەڵ قەدەر و ڕێکخستنی کاروباردا؛ دەستەڵاتی ڕەهای هەیە، بە فەرمان و ئاماژەیەك گەورەترین ڕووداو و پێشهات پێش دەهێنێ ..

﴿وَمَآ أَمۡرُنَآ إِلَّا وَٰحِدَةٞ كَلَمۡحِۭ بِٱلۡبَصَرِ ٥٠﴾

بەڵێ بە ئاماژەیەك، بە دەربڕینی وشەیەك، خوای گەورە کاروبارو گۆڕانکاریی سەرسوڕهێنەر پێش دەهێنێ، کاری گەورەو بچوك بۆ ئەو زاتە چونیەکە، خۆی لەڕاستیدا گەورەو بچوك نیە بە نیسبەت ئەو زاتەوە، بەڵکو ئەوە بۆچوون‌و پێوەری خەڵکی یە، کارەکانی خوای گەورە زەمەنی هەر ناوێت، چاوتروکاندنێکیشی ناوێت ئەوە تەنها بۆ ئەوەیە کە ئەو خەڵگە تێبگەن، ئەوە

مرۆڤەکانن هەست بە کاتو تێپەڕبوونی دەکەن، بەهۆی سوڕانەوەی زەوی بە بچکۆلانەکەیانەوە دروست دەبێت!! لە ڕاستیدا بە پێوەری خوایی ڕەها هیچ حسابێکی بۆ ناکرێت .

بە یەك ویستی ئەو زاتە ئەم گەردوونە هاتۆتە بوون، بە یەك ویستی تر گۆڕانکاری دروست دەکات، یەك ویستی ئەو زاتە هەموو گەردوون لە کەمتر لەچرکەیەکدا لەناو دەبات، بە یەك فەرمان هەموو مردوان لە توێی خاکدا دێنە دەرەوە و زیندویان دەکاتەوە، بە یەك فەرمان هەموو زیندوان دەمرێنێ، بە یەك فەرمانیش قیامەت بەرپا دەکاتو سەرجەم مردوان لە توێی خاکدا دێنێتە دەرەوە بەو شێوازەی کە خۆی دەیەوێت، بە یەك فەرمانیش هەمووان لە گۆڕەپانی (محشر)و لێپرسینەوە کۆ دەکاتەوە .

یەك فەرمان هیچ ماندوبوونێکی ناوێت، هیچ کاتی ناوێت، یەك فەرمان، ئەوپەڕی دەستەڵاتو هێزو توانا و ئەندازەگیری تێدایە؛ هەموو کارەکان بەوپەڕی ئاسانی پێش دێن .

*　　　*　　　*

بێگومان هەمیشە بە درێژایی زەمان بە فەرمانێکی کتوپڕ خوای گەورە درۆزن و بێباوەڕانی لەناو بردووە :

﴿ وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَآ أَشۡيَاعَكُمۡ فَهَلۡ مِن مُّدَّكِرٖ ﴿٥١﴾ وَكُلُّ شَيۡءٖ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَكُلُّ صَغِيرٖ وَكَبِيرٖ مُّسۡتَطَرٌ ﴿٥٣﴾ ﴾

(٥١) بێگومان ئێمە خەڵکانی زۆرمان لە خوانەناسان کە وەك ئێوەی یاخی موشریك و، سەرکەشو سەرسەخت بوون لەناو بردووە ، باشە ئایا کەس هەیە

پەندو ئامۆژگاری وەربگرێت؟! (یاخود بیربکاتەوە و تێفکرێت؟! شوێنی پەیامی خوای گەورە بکەوێت).

(٥٢) جا هەرچی ئەو خەڵکە دەیکەن لە دۆسیەی تایبەتدا لە (لوح المحفوظ) دا تۆمار کراوە...

(٥٣) هەرچی شتی وردو گەورەشە لەو کارو کردەوانەی کە خەڵکی ئەنجامی دەدەن دێڕ بە دێڕی نوسراوەو تۆمار کراوە .

ئیتر ئەوەتە روون و ئاشکرایە شوێن و جێگەو رێگەی ئەوانەی بڕوایان نەکرد بە پەیامەکانی ئێمە، لە ئایەتەکانی ئەم سورەتەدا هەندێکی لە تویێی ئەم سورەتەدا باس کرا، باشە داخۆ کەسانێك هەن کە دەرکی ئەم راستیانە بکەنو لێی تێبگەن؟! پەندو ئامۆژگاری لێ وەربگرن؟

دەبا ئەمانیش وەك ئەوان نەکەن، تا وەکو ئەوان بە ئازارەوە تیا نەچن، چونکە دوای ئەو کارەساتانەی کە لە دنیادا بەسەریان دێت؛ دواتر لێپرسینەوەی سەختیان لەگەڵ دەکرێتو کەس ناتوانێ خۆی بدزێتەوەو خۆی بشارێتەوە، هەموو شتێکیش لە دۆسیەی تایبەتداو لە دەزگای پێشکەوتوودا لەسەریان تۆمار کراوەو نەخشێنراوە لە لاپەڕەی تایبەتدا بۆ رۆژی لێپرسینەوە، هیچ شتێك فەرامۆش نەکراوەو پشتگوێ نەخراوە لە بچوكو لە گەورە تۆمار کراوە .

*　　*　　*

تا ئەم سنورەیە باسەکان و بەدواداچوونەکان ..

ئینجا رێڕەوی ئایەتەکان بە شێوازێك دەگۆڕێت، وەکو ئەوەی ئاوڕێك بداتەوە لە کەسانێکی تر جگە لە بێباوەڕان، وێنەیەکی تر پڕ لە ئاسایش و ئارامی و هێمنی، وێنەی تەقواداران و خواناسانو دینداران باس دەفەرموێت :

﴿ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾ ﴾

(٥٤) بێگومان سەرئەنجام تەقواداران و دینداران ، خواناسان و پارێزکاران لە نێو باخ و جۆگەو ڕوبارو تاڤگەی رازاوەدا (لە ناو کۆشك و تەلاری هەمە جۆردا لە کەشتی ڕازاوەتر لە تایتانیکدا) ژیانی پڕ لە شادی و کامەرانی دەبەنە سەر .

(٥٥) لە شوێنی ڕێزدارو پاك و شایستە و بێگەردا ، لە لای پەروەردگاری ئازیزو پادشای بە دەسەلات و بە توانادا .

ئەم حاڵەتە لە کاتێکدا باس دەفەرمویێت کە ناپاکان لەنێو ئاگری دۆزەخدا لەتاو ئێش و ئازار شێت بوون بە راکێشان و دەمەوڕوو کێش دەکرێن و بەوپەڕی سوکایەتی پێکردنەوە ، وە پێیان دەوترێت: دە بچێژن ئازاری ئەو دۆزخەی کە گاڵتەتان پێی دەهات و باوەڕتان پێی نەبوو ..

بەڵام لەملاوە وێنەی حاڵەتێکی پڕ لە نازو نیعمەت دەکات لەلایەکەوە مادی یەو بەهەشت و باخە ڕازاوەکان و کۆشك و تەلارەکانیەتی، لەلایەکی ترەوە ئەو پلە و پایەیەی کە پێیان بەخشراوە لەلایەن شاهی شاهانەوە لەلایەن پادشای باڵادەست و دەستەڵاتدارەوە.

ئەوان لەو نازو نیعمەتانەی کە بە هەستەکان پەی پێ دەبرێ لە عەیش و نۆشدان .. لە بەهەشتی رازاوە و لەپاڵ تاڤگەو کانی و فوارەو روباری جواندا ـ لەگەڵ حۆری و غیلمان و ویلداندا لەگەڵ کەسوکاری دیندارو خواناسدا هەمیشە لە سەیرانن ـ هەموو ئەمانە لەو دوو وشە قورئانی یەدا ، بەڵکو زۆر زیاتریش بەدی دەکرێت، نازو نیعمەتی هەمەجۆر، بۆ هەر کوێ دەچن بە هەر هۆکارێك، بەڵکو لەنێو هۆکارەکاندا لە هەموجۆرە نازو نیعمەتێك بەهرەمەندن .. وشەی (نَهَرْ)

خۆی واتای زۆری لە خۆ گرتووەو سەداکەی نازو نیعمەتی هەمەجۆرو هەمە چەشنی لێ دەبارێت ..

پاشان باسی ئەو نازو نیعمەتانە دێت کە بە دڵ و بە رۆح هەستیان پێ دەکرێت، بە تایبەت هەستکردن بە نزیکیان لە خوای گەورە، بە مەکانەتیان لای شاهی شاهان، بە گرنگیدانی ئەو زاتە پێیان، بە رێزدانانی بۆیان، بە قەدر گرتنیان، بەو دڵنیایی و خۆشیو شادی یەی کە هەستی پێ دەکەن ..

ئەم پلەو پایەیەشیان بۆیە دەست کەوتووە چونکە لە دنیادا دیندارو تەقوادارو خواناس بوون، لە خەمی دەستەبەر کردنی رەزامەندیی پەروەردگاریاندا بوون، هەوڵیان داوە کە لێیان نەرەنجێت، ترساون لەوەی لێیان زیز و زویر ببێت، خوای گەورەش دوو ترس کۆناکاتەوە، ئەوانەی لە دنیادا لێی ترساون ، لە قیامەتدا نایانترسێنێ، ئەوەی لێرە حساب بۆ ئەو زاتە بکات، ئەوە لەوێ ترسی نامێنێ و لەوپەڕی شادیو کامەرانیو بەختیاریدا ژیانی هەمیشەیی دەباتە سەر..

* * *

جا ئیتر لێرەداو بەو شێوازە هێمنە، لەژێر ئەو سایە خۆشەدا کۆتایی بە سورەتەکە دێت کە پڕبوو لە باسی کارەساتو لێقەومان کە بەسەر خوانەناساندا هاتووە، پاشان ئەم سایە هێورو خۆشیو شادی یە بەلەزەتو بەتامە دێت ..

ئەمەیە پەروەردەی تەواو لەلایەن خواوەندی داناو زاناوە بە پێچ و پەناکانی ناخو دڵ و دەروون، ئەوەیە قەدەری ورد لەلایەن ئەو زاتەوە کە هەموو شتێکی رێکخستووە ئەو زاتەی کە بە لوتف و نازککارە، تەواویش ئاگادارە دەستەڵاتدارە بەسەر هەموو دروستکراوانیدا .